Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 61 (7.450) 1991 йил 29 март, жума Нархи 8 тийин

РАҲМАТ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ПРЕЗИДЕНТИ ҲУЗУРИДАГИ ВАЗИРЛАР КАБИНЕТИДА

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети «Ўзбекистон ССР ҳудудида маҳсулот сотишдан олинадиган солиққа оид имтиёзлар тўғрисида» қарор қабул қилди.

Чакана нархлар оширилиши муносабати билан аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш мақсадида Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинети **қарор қилди:**

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Кабинетининг 1991 йил 4 март 47-сон қарори билан тасдиқланган «Сотишдан солиқ олиш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги низом»нинг 18-бандидаги «Е» кичик бандини қисман ўзгартириб, аҳолига сотиладиган қуйидаги маҳсулотларга беш фоизли солиқ солинмасин:

нон ва нон булка маҳсулотлари,
ёрма, жумладан гуруч,
макарон маҳсулотлари,
ўсимлик мойи,
сут маҳсулотлари, жумладан мол ёғи,
гўшт маҳсулотлари,
тухум,
қанд-шакар,
синтетик кир ювиш воситалари,
кир совун ва атир совун,
болалар овқати,
ип-газлама,
калиш.

Тегишли вазирликлар ва идораларга ушбу қарорнинг бажарилишини таъминлаш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Президент Кенгашида

Хабар бериб ўтганимиздек, 27 март куни Тошкентда Ўзбекистон ССР Президент Кенгашининг мажлиси бўлди. Мажлисни Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов олиб борди.

Мажлисда жумҳуриятимиз учун катта аҳамиятга эга бўлган муҳим масалалар: маданий меросни, миллий урф-одатларни ўрганиш, муҳофаза ва тарғиб қилиш давлат дастури ҳақидаги, тарихий ёдгорликларни тиклаш ва сақлаш учун маблағ манбаларидан бири бўлган туризмни ривожлантириш тўғрисидаги масалалар кўриб чиқилди. Бу ҳақда Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Э. С. Самандаров ва республика Президентининг маданият, таълим ва ижтимоий ривожланиш бўйича маслаҳатчиси Б. А. Назаров маъруза қилдилар.

Шу нарса таъкидландики, жумҳуриятимизда давлат бошқаруви соҳасидаги, ижтимоий-иқтисодий муносабатларнинг тузилишидаги туб ўзгаришлар, чинакам ҳуқуқий давлатни шакллантириш йўлларини излаш ижтимоий онгга сезиларли таъсир ўтказмоқда.

Ҳозирда кўпгина жумҳуриятлар ўзини мустақил деб эълон қилди, тегишли декларациялар қабул этди. Мустақилликка эришиш миллатнинг ўзини англаши, босиб ўтилган тарихий йўлни танқидий баҳолаш жараёни билан узвий боғлангандир. Бу жуда мураккаб жараён. Унда турли фикрлар ва баҳолар, ҳалол ва оқилона баҳслар—тарихий ҳақиқатни билиб олишнинг бирдан-бир ишончли йўлидир. Шу нуқтаи назардан қараганда, тарихга, анъаналарга, урф-одатларга ҳурмат ва эътибор барқарор ижтимоий-сиёсий вазиятни вужудга келтиришда муҳим аҳамият касб этмоқда. Наврўзнинг тиклангани ва унинг Ўзбекистонимизда умумхалқ байрами деб эътироф қилинганлиги бунинг яққол мисолидир.

Мажлисда халқимиз байрамларини тиклаш, унинг ажойиб, бой анъаналари ва урф-одатларини ривожлантириш зарурлиги кўрсатиб ўтилди. Шу нарса таъкидландики, жуда бой анъаналар ва урф-одатлар ҳали жамиятнинг кундалик ҳаётида тўла-тўкис рўёбга чиқарилганича йўқ. Масалан, жамоат ёки уй-жой биноларини қуриш, шаҳар ва қишлоқларни кўкаламзорлаштириш, обод қилиш, боғлар ва истироҳат масканлари барпо этиш соҳасидаги умумхалқ ҳашарларидан унумли фойдаланилмаяпти. «Қизил гул», «Лола сайли», «Бойчечак» каби анъанавий байрамлар болалар ҳамда ёшлар ўртасида суст жорий этилмоқда.

Ўзбекистон бой тарихий ва маданий ёдгорликлар маконидир. Ҳозирги кунда жумҳуриятда дастлабки ҳисоб-китобларга қараганда, 10 мингга яқин маданий ёдгорликлар мавжуд. Бироқ халқ меъморчилигининг қимматли ёдгорликларини ҳисобга олиш соҳасидаги ишлар поёнига етказилмаганлиги мажлисда айтиб ўтилди.

Кейинги йилларда жумҳурият жамоатчилиги Ўзбекистоннинг тарихий меросини муҳофаза қилиш ва таъмирлаш соҳасидаги ишларнинг аҳволи хусусида асосли равишда ташвиш билдиряпти.

Жумҳуриятимизда турли йўналишдаги 60 та музей ишлаб турибди. Бундан ташқари салкам 500 та халқ ва жамоат музейлари мавжуддир. Мажлисда музейлар фондларининг иш шароити ва ҳолати ниҳоятда аянчли эканлигига эътибор қаратилди.

Қўлёзмалар муаммоси — Ўзбекистон маданий меросининг энг муҳим соҳаларидан биридир. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Шарқшунослик институти билан Қўлёзмалар институтида нодир ёзма ёдгорликлар сақланмоқда. Жумҳурият олимлари уларни тартибга солиш, нашр этиш ва тарғиб қилиш соҳасида кунт билан меҳнат қилмоқдалар. Аммо бу иш академия йўли билан олиб бориляпти. Кенг китобхонлар оммасига мўлжалланган нашрлар ҳали оз.

Мажлисда мамлакатимиздаги ва чет эллардаги кутубхоналарда ҳамда қўлёзма фондларида Ўзбекистоннинг тарихи, маданияти ва фанига оид кўпдан-кўп қимматли қўлёзмалар, шунингдек эски босма нашрлар мавжуд экани, уларнинг бир қисми эса турли йилларда бизнинг жумҳуриятимиздан олиб чиқиб кетилганлиги ҳақида ташвишланиб гапирилди. Ҳозирда ушбу нодир маданият ва санъат ёдгорликлари жаҳоннинг энг яхши музейларини безаб турибди. Баъзилари эса хусусий мажмуаларда сақланмоқда. Ўзбекистондан ташқарида сақланаётган маданият ва санъат асарлари каталогини яратиш бу масалани ҳал қилишнинг биринчи босқичи бўлиши мумкин.

Ўзбекистонда ноёб қўлёзмалар сақланадиган Шарқ меъморчилиги анъаналари руҳига мос замонавий музей барпо қилиш зарурлиги мажлисда айтиб ўтилди.

Тарихий ёдгорликларни тиклаш ишларига тўғри ёндашиб, мавжуд маблағдан оқилона фойдаланилса, кучлар бирлаштирилса, уларни умуммақсад сари йўналтирилса, юқоридаги вазифаларни амалга ошириш мумкинлиги айтиб ўтилди.

Президент Кенгаши мажлисида қайд этилганидек, тарихий ва маданий ёдгорликларнинг ноёб бойлиги Ўзбекистоннинг халқаро саёҳатчилик ўлкаси сифатидаги обрўйини оширди. Ҳар йили юз минглаб саёҳатчилар жумҳуриятимизнинг тарихий шаҳарларини зиёрат қилмоқдалар.

Ёдгорликларни муҳофаза қилиш ва сақлаш, саёҳатчиликнинг замонавий кўмакчи соҳаларини яратиш учун қилинаётган харажатларга саёҳатчиликдан тушган маблағнинг арзимас қисмигина сарфланмоқда. Туризмдан тушаётган даромад Ўзбекистоннинг ўзида қолиши керак. Жумҳуриятнинг саёҳатчиларга хизмат қилиш имкониятидан жуда суст фойдаланилмоқда, унинг моддий-техникавий базаси даражаси паст. Саёҳатчиликни ташкил этишнинг маҳкамачилик шакллари уни ривожлантиришга халақит беряпти.

Мажлисда жумҳуриятда саёҳатчиликка раҳбарликни марказлаштириш ва уни ривожлантириш масалаларини мувофиқлаштириб олиб бориш, Ўзбекистон ССР-нинг мустақиллик тўғрисидаги Декларацияси қоидаларига тўла мувофиқ равишда саёҳатчиликни бошқариш тузилмасини такомиллаштириш зарурлиги, шунга мувофиқ равишда СССР Давлат чет эл туризми комитети билан иқтисодий ва молиявий ўзаро муносабатлар масалаларини ҳал этиш лозимлиги айтилди.

Мажлисда ўзбек халқининг миллий руҳини кўтариш, авлодларимизни улуғлаш, келгуси ва ҳозирги авлодни тўғри тарбиялаш лозимлиги, одамлар ўз қадриятларини англаши, улар фақат моддий жиҳатдангина эмас, маънавий томондан ҳам ўз ҳуқуқига эга бўлишлари, ўзларининг инсоний ҳақ-ҳуқуқларини, одамийликларини чуқур ҳис қилишлари кераклиги таъкидлаб ўтилди.

Маданият соҳасида туб ўзгаришларга эришиш, жиддий камчиликларни тугатиш мақсадида жумҳурият давлат ва жамоатчилик ташкилотларининг «Ўзбекистон халқ анъаналари ва урф-одатларини тиклаш, тарих ва маданий ёдгорликларни муҳофаза этиш, ўрганиш ва таъмирлаш, жумҳуриятда саёҳатчиликни ривожлантиришнинг 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган концепцияси ва комплекс дастури»ни ишлаб чиқиш тўғрисидаги таклиф маъқулланди.

Жумҳуриятда «Мерос» ойномасини нашр этиш ҳақидаги таклиф ҳам қўллаб-қувватланди.

Президент Кенгаши мажлисида жумҳуриятдаги аҳолининг меҳнатга лаёқатли қисмини иш билан самарали таъминлаш ҳақидаги масала ҳам муҳокама қилинди. Ушбу масала юзасидан Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари Б. С. Ҳамидов маъруза қилди.

Кейинги йилларда меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан таъминлаш бўйича муҳим чора-тадбирлар амалга оширилаётганлиги таъкидлаб ўтилди. Биринчи марта Ўзбекистонда ишсизликнинг ўсишини тўхтатишга муваффақ бўлинди. Шу билан бир қаторда айрим мутасадди идораларнинг — умумиқтисодий комплекс, давлат ҳисоб комитетининг фаолиятидаги камчиликлар рўй-рост айтилди.

Иқтисодий мустақиллик, деб таъкидланди мажлисда, ишсизликни бартараф этишда асосий восита ҳисобланади. Иш билан банд бўлган аҳолини аниқ ҳисобга оладиган системани кенг жорий қилиш зарур. Чет элдан энг замонавий технологияни сотиб олиш кераклиги, қишлоқ жойларда, аҳоли зич жойлашган ерларда кичик енгил саноат корхоналари бунёд этиш, уларда миллий кийимлар тайёрлаш, халқ ҳунармандчилигини яхши йўлга қўйиш зарурлигига эътибор қаратилди. Маҳсулотни қайта ишлаш, шахсий томорқа хўжаликларини ривожлантириш тўғрисидаги фикрлар илгари сурилди.

Мажлисда Президент Кенгашининг фаолиятига оид бошқа масалалар ҳам кўриб чиқилди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Мажлисда Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов иштирок этди.

Т. БОТИРБЕКОВ,
ЎзТАГ мухбири.

Уй жой қурилиши
ОҚШОМ НАЗОРАТИДА

НИЯТИ ЎЗИГА ЙЎЛДОШ

ТИКЛАШ ишлари тугалланди, навбат пардозловчиларга, дейишади қурувчилар бир овоздан хушнудлик билан. Хушкайфият билан айтилган бу сўз тагида қанчалик оғир меҳнат машаққатлари ётганини бошқалардан кўра уларнинг ўзлари яхши билишади. Бугун ҳаммаси орқада қолди. Ният ушалди, мақсад амалга ошди.

Бинони тиклаш осон бўлмади. Уч йиллик меҳнат сарфланди бунга. Ўтган кунларнинг ҳар бири ўзига хос ғалвали, ташвишли бўлди. Материаллар етишмаслиги туфайли рўй берган асаббузарликларни айтмайсизми?

Сергели-8 ҳудудида қад кўтарган 128 оилага мўлжалланган 16 қаватли бу «осмонўпар»ни бунёд этишда тажриба ишлаб чиқариш қурилиш ташкилотига қарашли 4-қурилиш бошқармасининг Василий Руссу бригадаси аъзолари чинакам ғайрат ва шижоат кўрсатишди. Бино лойиҳаси «Ташгипрогор» лойиҳа илмгоҳининг чизмачилари томонидан яратилган.

— Дастлаб қурилишда иш жуда суст борди, — дейди бригадир бизга. — Сабаби таъминот масаласида тез-тез узилишлар бўлиб турди. Натижада қурувчилар кун бўйи ишсиз қолишди. Бекор кунлар учун эса уларга ҳақ тўланмайди. Шундай кунларнинг бирида йигитлар менга шикоят қилиб қолишди: «Бригадир, бизнинг қўлимизни ушлашмасин. Керакли материалларни етказиб беришсин. Бўлмаса ёппасига ишни тарк этамиз».

Бу сўзни олдин ҳазилга йўйган бўлсам ҳам ҳамкасбларимнинг нияти қатъий эканлигига тезда тушуниб қолдим. «Хўш, нима қил дейсизлар», — сўрадим улардан. «Сен бригадирсан, иложини топ», дейишди.

Бошқармага бориб бор гапни тўкиб солдим. Бошлиқлар ўйланиб қолишди. «Яхши, материаллар танқислиги муаммосини тезда ҳал этамиз», дейишди ниҳоят. Орадан уч-тўрт кун ўтди, холос. Кейин устига қурилиш материаллари ортган машиналар серқатнов бўлиб қолди. Бора-бора ишимиз юришиб кетди. Демак, ҳамма гап ҳаракатда экан. «Ҳаракат қилган имконият топади», деганлари шу бўлса керак-да.

Бригадирнинг гапини қурувчилар тасдиқлашиб «Шундай қилмасак ишимиз ҳали ҳам аччиқ ичакдек чўзилиб ётардида», дейишади кулишиб.

Бу бинонинг бошқалардан фарқи шундаки, агар бошқа турар жой қурилиши учун бетон деворлар тайёр ҳолда келтирилиб, пайвандланса, ушбу лойиҳа кўринишидаги қурилишнинг асосий ишлари эса шу ернинг ўзида бажаришни талаб этади. Жумладан, бетонлар ҳам ўша жойнинг ўзида қаватма-қават қуйиб борилади. Бунинг учун дастлаб ҳар қаватда алоҳида темир девор ясалиб унинг орасига бетонлар қуйилади. Кўриниб турибдики, тиклаш учун лозим бўлган барча шағал, цемент, қум қоришмаларини шу ернинг ўзига ташиб келтирилиши лозим бўлади. Бунақа сермашаққат ишни дўндириб ниҳоясига етказиш, қурувчидан аввало юксак интизом, кейин эса тажриба ва маҳоратни талаб этади. Бу оғир ишнинг уддасидан чиққан қурувчиларга қойил қолгинг келади.

Бунёдкорлар билан суҳбатлашамиз. Владимир Рублёв ва Собир Ҳасановлар: «Меҳнатимиздан бу ерга кўчиб келадиган оилалар мамнун бўлишса кифоя. Мана шунинг ўзи ишимизга берилган баҳо бўлади», дейишади.

Сал нарироқда қазилган ҳандақ диққатимизни ўзига тортди.

— Бу ерда шу нусхадаги бинодан яна учтаси қад кўтаради. Уларни тиклаш ишларида ҳам бизнинг жамоамиз фаол қатнашади, — дейди В. Руссу. — Яқин келажакда шу бинолар оралиғида 2 минг аҳолига хизмат кўрсатадиган савдо марказини бунёд этиш режалаштирилган.

Яна бир нарса бизни қувонтирди. У ҳам бўлса бригада бинокорларидан кўпчилигининг кечки илмгоҳларда таҳсил олишидир. Масалан, йигитлар орасида К. Маматқулов чет тиллар илмгоҳида, М. Тўраев, С. Ҳасановлар политехника ва автомобиль йўллари илмгоҳларининг кечки бўлимларида ўқишар экан.

М. ОРИПОВ.

СУРАТЛАРДА: бригада пешқадамларидан В. Рублёв, Н. Тўраев, Ж. Хўжагелдиев, С. Ҳасановлар тасвирланган; бинонинг умумий кўриниши.

Х. Мирзакаримов суратлари.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ ТАШКИЛОТИ НАЗОРАТ КОМИССИЯСИНИНГ ҚЎШМА ПЛЕНУМИ

Кеча Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва Тошкент шаҳар партия ташкилоти назорат комиссиясининг IV қўшма пленуми бўлиб ўтди.

Пленумда Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков «Ҳозирги вазият ҳамда шаҳар партия ташкилотининг Ўзбекистон Компартияси XXII съезди қарорларини амалга оширишни таъминлаш юзасидан фаолияти тўғрисида» маъруза қилди.

Маърузани муҳокама қилишда Октябрь район партия комитетининг биринчи котиби С. К. Саидкаримов, Ўрта Осиё темир йўлининг бошлиғи В. М. Желтоухов, Тошкент булка-қандолат комбинати партия комитетининг котиби Ф. Л. Маликов, «Узхладокомбинат» электромеханиги Х. Н. Йўлдошев, Бектемир район партия комитетининг биринчи котиби Г. И. Соболев, металлга ишлов бериш бирлашмасининг бўёқчиси В. М. Зоҳидова, ТошДУ партия комитетининг котиби А. У. Назаров, «Компрессор» заводининг директори В. В. Фрошгейзер сўзга чиқдилар.

Пленум қатнашчилари Ўзбекистон Компартияси XXII съезди қарорларини амалга оширишни таъминлаш юзасидан шаҳар партия ташкилотининг Ҳаракат дастурини қабул қилдилар.

Пленум Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети бюросининг XXVII Тошкент шаҳар партия конференциясидан кейинги фаолияти тўғрисидаги ахборотини маълумот учун қабул қилди ва Тошкент шаҳар партия ташкилотининг 1991 йилги бюджетини тасдиқлади.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Пленум ташкилий масалаларни кўриб чиқди.

Шаҳар ҳудудидан ташқарига кўчиб кетганлиги муносабати билан «Ташметрострой» трестининг собиқ бригада бошлиғи А. В. Глубокий Тошкент шаҳар партия комитети бюросининг аъзоси ва шаҳар партия комитетининг аъзоси вазифаларидан озод этилди. Ш. Р. Шоабдураҳимов ва Ф. Н. Нажмиддинов ўз аризаларига кўра шаҳар партия комитети бюроси аъзоси вазифаларидан озод этилдилар.

Яширин овоз бериш йўли билан Б. Қ. Алиев Тошкент шаҳар партия комитети аъзоси, бюро аъзоси ва котиби қилиб сайланди. У айни вақтда шаҳар партия комитети ижтимоий-иқтисодий сиёсат масалалар комиссиясининг раиси қилиб сайланди ва шаҳар партия комитети ижтимоий-иқтисодий сиёсат бўлимининг мудири этиб тасдиқланди.

Яширин овоз бериш йўли билан Октябрь инқилоби номидаги тепловоз ремонт заводи буғхоналарининг машинисти Е. А. Маршалов ва Тошкент шаҳар ижроия комитети раисининг биринчи ўринбосари К. Р. Расулов шаҳар партия комитети бюросининг аъзолари қилиб сайландилар. Шаҳар партия комитети ташкилий-партиявий ва ҳуқуқий ишлар бўлими мудирининг ўринбосари Д. Т. Миртожиев яширин овоз бериш йўли билан шаҳар партия комитетининг аъзоси қилиб сайланди. У шаҳар партия комитети ташкилий-партиявий ва ҳуқуқий ишлар масалалари бўйича комиссия раисининг ўринбосари этиб сайланди. А. С. Раззоқов Тошкент шаҳар партия комитети ишлар бошқарувчиси қилиб тасдиқланди.

(Пленум ҳақидаги батафсил ҳисобот эълон қилинади).

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ШАҲАР ҚОМИТЕТИНИНГ КОТИБИ БУРХОН ҚОСИМОВИЧ АЛИЕВ

1938 йилда туғилган. Ўзбек, 1963 йилдан КПСС аъзоси, маълумоти олий.

Меҳнат фаолиятини 1960 йили қурилиш техникумини битирганидан сўнг Тошкентдаги уйсозлик комбинатида усталикдан бошлади. Армия хизмати ва Тошкент политехника илмгоҳидаги ўқишдан кейин 1968 йилдан «Висотстрой» трестида уста, кейин ишбоши бўлиб меҳнат қилди. 1969 йилдан 1973 йилгача Тошкент шаҳар партия комитети қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлимининг инструктори бўлди, 1973—1975 йилларда 153-қурилиш тресги партия комитетининг котиби бўлди. 1975 йили Куйбишев район Кенгаши ижроия комитетининг раиси этиб, 1978 йилда эса Тошкент шаҳар Кенгаши ижроия комитети раисининг ўринбосари этиб сайланди. 1980 йилдан то 1985 йилга қадар Куйбишев район партия комитетининг биринчи котиби, 1985 йилдан эса Тошкентдаги 2-уйсозлик комбинатининг бошлиғи бўлиб ишлади.

Ҳурмат Белгиси ордени билан мукофотланган. Ўзбекистон ССР халқ депутати этиб сайланган.

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг пленумида шаҳар партия комитетининг котиби этиб сайланди.

ҚУРИЛМА—КЎРГАЗМАДА

Ўтган йили ўтказилган ўқув қўлланмалари Бутуниттифоқ кўригига республикамиздаги қатор олий ва ўрта махсус билим юртларида тайёрланган энг яхши ижод намуналари тақдим қилинган эди. Унда Тошкент алоқа политехникуми иқтидорли талабалари ҳам ўз истеъдодларини намоён этгандилар.

Бир гуруҳ ёшлар яратган радио асбоби қурилмаси техника ижодкорлари кўригида яхши баҳо олди. «Радио тўлқинларини узатувчи қурилма» курси бўйича тайёрланган мазкур изланиш самараси амалий машғулотларни олиб бориш учун мўлжалланган.

Мазкур қурилма кўрикда юқори баҳоланган бошқа энг яхши техника воситалари қаторида Москвадаги Бутуниттифоқ Халқ хўжалиги Ютуқлари Кўргазмасига юборилди. Мамлакатимиз бош кўргазмасининг «Халқ таълими» павильонидан ўрин олган ушбу экспонат ҳам кўп томошабинлар эътиборини ўзига тортмоқда.

ЯНГИ ИХТИСОСЛИК

Муҳандислик экологияси истиқболи ихтисослик сифатида ўзига кенг йўл топмоқда. Шу соҳа малакали мутахассисларини тайёрлаш, ёшларни зарур билим ва малакалар билан қуроллантириш мақсадида Тошкент автомобиль транспорти ва йўллари илмгоҳида «Муҳандислик экологияси» махсус куллиёти очилиши ҳам айни муддао бўлди.

Янги куллиёт республикамиздаги умумий таълим мактаблари билан ҳам яқин алоқа боғлаб, экологик билимларни пухта ўзлаштириш тадбирларини кўрди. Малакали мутахассислар кучи билан ўрта мактаб шароитида экологик таълимни ривожлантиришга қаратилган ўқув дастури устида иш олиб борилмоқда.

А. АЛИЕВ.

АМАЛИЁТ БИЛАН ҲАМКОРЛИКДА

Бўлажак муҳандисларга чуқур билим бериш, шу асосда уларда ўз мутахассислигига доир назарий-амалий кўникмаларни ривожлантиришга эришишда Тошкент электротехника алоқа олий илмгоҳида маълум бой тажрибалар орттирилган. Бунда, шубҳасиз, олий ўқув юртининг тармоқ саноат корхоналари билан яқин ҳамкорлиги ижобий роль ўйнамоқда.

Олий ўқув юртининг ташкилотлар билан шартномасида уч томонлама мақсад кўзда тутилган. Шулардан бири у ёки бу корхонанинг ўзида амалий меҳнат кўникмасини ҳосил қилишдан иборатдир.

Бугунги кунда талабаларнинг учдан бир қисми Тошкент шаҳар ва вилоят алоқа ишлаб чиқариш техника бошқармаларига бириктириб қўйилган. Диплом ишлари ва лойиҳалар ҳам бевосита ана шу амалий ишлар жараёнида тайёрланиб, меҳнат жамоалари ҳузурида ҳимоя қилинмоқда.

Бу йил бундай изланишларга аксарият толиби илмлар жалб этилди.

С. ОРТИҚОВА.

РЕФЕРЕНДУМ ЯКУНЛАРИ

Тошкент шаҳри бўйича СССР референдумининг сўнгги якунлари чиқарилди.

СССР референдумини ўтказувчи республика комиссиясининг хабарига кўра 1991 йил 17 март куни Тошкент шаҳрининг 639 та участкасида СССР референдуми иккита бюллетенларга киритилган масалалар бўйича ўтказилди. Шаҳарнинг ўн битта округида рўйхатга киритилган 1.273.846 кишидан овоз беришда 1.110.523 киши қатнашди, бу фуқаролар умумий сонининг 87,3 фоизини ташкил этади.

Асосий бюллетен бўйича «Ҳа» деб жавоб қайтарган фуқаролар сони 971.002 кишини ёки овоз беришда қатнашганларнинг 87,4 фоизини ташкил этди. Республика бюллетени бўйича у 979.368 кишини ёки овоз беришда қатнашганларнинг 88,1 фоизини ташкил этди.

Асосий бюллетен бўйича «Йўқ» деб жавоб қайтарган фуқаролар сони 123.753 кишини ёки овоз беришда қатнашган фуқароларнинг 11,1 фоизини ташкил этди. Республика бюллетени бўйича у 116.640 кишини ёки 10,5 фоизни ташкил этди.

Асосий бюллетенлар бўйича ҳақиқий эмас деб топилган бюллетенлар сони 15.768 тани ташкил этди, республика бўйича бу рақам 14.525 тани ташкил этди.

Дам олиш оқшомида

Ҳунари гўзаллар

«Қайчи-пичоқ чархлайман...»

ЭСКИ шаҳарнинг лой кўчаларидан бир амаллаб ўтиб, ҳунармандлар макон тутган жойга етиб келдим.

— Келинг, ака, хизмат? — дўкондор усталар илтифот билан саломлашиб қўл қовуштиришарди. — Бирон нарса излаб юрибсизми?

— Ўзбекчани сув қилиб ичиб юборган чархчи бор экан шу атрофда, — оёғимдаги лойларни қоқиб тушира туриб сўрадим.

— Ҳўв, анави дўкон, олдида одамлар уймалашиб турибдику, — сандиқсоз қўлини бигиз қилиб кўрсатди. Икки қўлим чўнтагимдалигини кўриб, кейин сўради: — Нимани чархлатасиз ўзи?

— Тилимни, —дедим илжайиб. Рост-да, нима чархлатишим билан неча пуллик иши бор бировнинг! Сандиқсоз шерикларига бир нима деб аския қилди чоғи, орқамдан қаҳ-қаҳа эшитилди.

Миша чархчи деганлари миқтидан келган киши экан. Мен ҳам одамлар орасига кириб, унинг ишини кузата бошладим. Чарх тинимсиз ғириллаб айланар, қайроққа пичоқ тегиши билан атрофга учқун ёғиларди. Орадан ўн-ўн беш дақиқа ўтар-ўтмас пичоқнинг дами пиёз пўстидан ҳам тиқилганча қолди. Кечқурун ундан хабар олгани кирган Хатча хола ўрис хотиннинг йиғлаб ўтирганини кўриб уришиб берди:

— Ҳадеб обидийда қилаверма. Юртга келган маърака бу. Биз нима бўлсак, сен ҳам шу. Ғарибликда ташлаб қўймаймиз.

Миша яна одати бўйича чархчининг ҳузурига йўл олди. Доим бир гапириб, ўн куладиган адаши Миша амаки ҳам ғамгин.

— Ҳа, келдингми, — деди у болакайни кўриб. — Қорнинг қалай, тўқми? Чархни айлантиришга куч керак.

— Дадам урушга кетди, — пиқиллади Миша.

— Э-э, йигит киши ҳам йиғлайдими? — кейин уни елкасидан қучди чархчи, — шу дастгоҳ омон бўлса иккаловимизни боқади. Қани, манави пичоқни ол-да, бошла.

Миша кўз ёшларини қўли билан артиб, чархни айлантира бошлади...

— Ўшанда ўн икки ёшларда эдим, — чуқур хўрсинди Михаил Андреевич, — ўша-ўша чархчиман. Уйга нон олиб борганимда онам қандай қувонган эди. Миша амакига раҳмат. Етаклаб юриб мени тарбиялади. Миллати, ирқи, рангидан қатъий назар одамларни севишни ўргатди. Агар елкамизга чархни ортмоқлаб, «Қайчи-пичоқ

юпқа ҳолга келади. Чархчи беш-олти чоқли одамларнинг ҳожатини чиқаргунча унинг барча ҳаракатларини кузатиб турдим. Ниҳоят навбат тугаб чархчи менга ўгирилди.

—Хизматингизга тайёрман, — деди жилмайиб. Унинг ўзбек тилида бунчалар тоза гапирганига сал ажабландим.

— Ўзбекчани қаерда ўргангансиз?

— Шу ерда, — деди у ёши улуғларга монанд салмоқлаб, — мижозларимнинг аксари ўзбеклар. Улар билан тиллаша-тиллаша ўзбек бўлиб кетдим. Бўпти, олинг пичоғингизни.

— Пичоғим йўқ, — дедим кулиб, — сиз билан бир отамлашсам девдим.

— Отамлашсам?! Хўп, майли, — деди Миша чархчи, — лекин шартим бор. Мижоз келди дегунча суҳбатни тўхтатамиз.

1939 йиллар. Оғир даврлар эди. Беш-олти йил аввалги қаҳатчиликнинг изи ҳали кетмаган. Олис Рязань вилоятининг Семёновка қишлоғида яшовчи пиймасоз Андрей Иванович Макаров оиласи кўч-кўронини ортмоқлаб, ҳали пиёда, ҳали от-аравада, ҳали поездда, ҳали машинада олис-олис йўл босиб Тошкентга етиб келишди. «Тирикчилик бир нав ўтиб турар» деб ўйлади Андрей Иванович. Лекин хотини Любовь Александровна эса ташвишда эди.

— Андрюша, бу ер Россия томондагидан иссиқ экан. Сенинг пиймангни оладиганлар бўлармикин? Бунинг устига тил билмасак...

— Любаша, шу гапларингни қачон йиғиштирасан. Пийма бўлмаса бошқа юмуш қилармиз. Тил масаласига келсак, ҳеч кимдан яхши гапингни, қўлингдан келган юмушингни дариғ тутма. Яхшилик тилмочга муҳтожмас.

Хотини ташвишланганча бор экан. Пийманинг бозори бу ерларда касод экан. Ҳатто бир-икки ўзбек йигити аския ҳам қилди:

— Яхши ният билан олиб қўяверайлик, Сибирь томонларга борсак олакетармиз.

— Унгача сичқонлар кийворишади, — деди иккинчиси. Андрей Иванович уларга қўшилиб роса кулдию, лекин дилини ғам босди: «Аҳвол бунақа бўлса, тирикчилик оғир кечаров. Ишқилиб кичкина Мишани улғайтириб олсам бўлди эди».

Шу куни у Шайхантоҳурдаги ижарага турган ҳовлисига хомуш кириб келди. Хомушгина чой ичишди. Миша бўлса тинмай сайрарди:

— Дада-чи, дада, анави бола борку Алик, нонвойнинг ўғли, бугун уйида иссиқ нон билан меҳмон қилди. Эргаш бўлса чопонини берди. Киювдим «Худди ўзимизга ўхшаб қолдинг» деди. Яхши одамлар экан-а.

— Ҳа-а, — деди Андрей Иванович, — ўртоқ бўлганинг яхши. Лекин ҳадеб сандиқлаб юравермай бирон касб ўргансанг бўлармиди.

— Э-э, бунингга худо паноҳ берсин. Миша амаки борку, мадрасанинг олдидаги чархчи. Нуқул орқасидан эргашиб юргани юрган.

— Балли, — деди Андрей Иванович чеҳраси очилиб, — чархчининг этағидан тут, кам бўлмайсан. Энди Люба, пиймасозлик тамом. Бошқа ишнинг бошини тутмасам бўлмас.

Бу орада урушнинг совуқ шабадаси эсиб қолди. Андрей Иванович жангга кетди. Она-бола иккалови бир-бирининг пинжига

чархлайман» деб Тошкентдаги ҳамма кўчаларга кириб чиққанман десак ишонасизми?

— Ишонаман, — дедим таъсирланиб, — балки бизнинг маҳаллага ҳам боргандирсиз.

— Бўлса бордир. Биров пичоғини чархлатиб битта нон, биров бир ҳовуч туршак ё майиз биров бир-икки сўм пул берарди. Миша амаки бўлса ҳаммани:

— Топганингизга барака берсин, — деб дуо қиларди.

Уруш тугаб, 1946 йилда отам қайтиб келганида чархчиликни эгаллаб бўлган эдим. Отам жуда севиндилар ҳунарли бўлганимни кўриб. Ўзлари ҳам қурилишда ишлай бошладилар. Мана кўриб турибсиз, ўз дўконим, ўзимга яраша обрўйим, ҳунармандлар орасида ўрним бор.

— Дастлаб ўрганиш қийин бўлгандир?

— Қайси иш осон бўлади ўзи? Неча марта қўлимни кесиб олардим. Ўша пайтдаги чархларни оёқда айлантириб, қўлда асбоб чархланар эди. Шундай қилиш керак-ки, оёқ билан қўл бир-бирига уйғун бўлиб ишласин. Эҳ, роса қийналганман. Эшитган даккиларимни айтмайсизми? Ҳозир бир мунча енгил ишимиз. Чарх электр токи ёрдамида ишлайди.

— Нималарни чархлайсиз?

— Ҳамма нарсани. Кетмон, теша, болта, пичоқ, қайчидан тортиб агар топилса қиличгача.

— Уларни чархлаш усули қанақа?

— Бир хил. Фақат бир хили кўпроқ чархланади, бир хили камроқ. Бирига кўпроқ ҳақ тўланади, бирига камроқ.

— Дастгоҳни ўзингиз ясаганмисиз?

— Ҳа, дастгоҳ ўзимнинг ижодим. Фақат қайроқ тошни давлатдан оламиз.

— Сиз Миша амакини айтдингиз, ўзбек чархчилар йўқмиди?

— Ўзи чархчилар саноқли эди. Ҳожи ака бор эдилар. Исмини билмайман, эсимдан ҳам чиқиб кетган. Атий бор эдилар. Ҳозир болалари Исоқ, Шавкатлар ота касбини давом эттиришяпти. Шу билганларим.

— Шогирдларчи? Серобдир.

— Ҳозир қайси ҳунарманднинг шогирдлари сероб дейсиз. Ҳунармандга эътиборни кўриб турибсиз. Кейин ким ҳам чархчи бўламан деб кўзи учиб турибди. Ҳамма осон пул топишга ўзини уриб кетди. Дастлаб ҳунарнинг, ҳунарманднинг қадрини ошириш керак.

— Жуда ноумид, бўлманг. Касбга ихлосмандлар топилар, ўргатарсиз.

— Бу йил олтмишга киряпман. Олма-ўрик бўламанми энди? Касбимни биронтасига ўргатолмаганимдан ўкинаман, холос.

— Мишавой, омонмисан иним, — дўконга отахон кириб келиб суҳбатимиз бўлинди. — Бир пичоқларни чархлаб бер-чи.

— Шартга амал қиламиз, — деди Миша чархчи менга. — Мижоз келди. Чаласи бўлса кейинги сафар бир пиёла чой устида суҳбатлашамиз.

Чарх ғириллаб айлана бошлади. Пичоқ қайроққа тегиши билан учқунлар чор атрофга сачраб кетди. Шу дам Миша чархчининг кароматли қўлига қараб туриб, бир нарса ҳаёлимдан кечди: «Йўқ, бу ҳунар ўлмаслиги керак. У ўзининг Михаил Андреевичдек фидойиларини топиши шарт».

Темур УБАЙДУЛЛАЕВ.

СУРАТДА: чархчи Михаил Андреевич Макаров иш устида.

Х. Мирзакаримов сурати.

⊙ Шу йилнинг бошларида шаҳар атамалар комиссиясининг кўча, майдон ва мактабларнинг номларини тартибга солиш бўйича берган навбатдаги таклифлари халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши раёсатида кўриб чиқилди ва тасдиқланди.

Шуни мамнуният билан айтиш керакки, ҳеч қандай маъно бермайдиган, Тошкент шаҳрининг тарихи билан боғлиқ бўлмаган 137 та кўча номлари қайта номланди. Бу кўчалар қайта номланиши лозим деб рўйхати «Тошкент оқшоми» рўзномасининг 1990 йил 16, 19 ва 20 февраль сонларида эълон қилинган эди ва ҳамшаҳарларимиздан, шу кўчаларда истиқомат қилувчи аҳолидан ўз таклифлари, фикр-мулоҳазалари сўралган эди...

Шаҳар атамалар қўмитасида

КЎЧА НОМЛАРИ ҲАМ—ТАРИХ

ШАҲАР атамалар комиссияси бу номларни чуқур ўрганиб чиқди ва уларни шу кўчаларга туташган маъноли номдаги кўчалар таркибига киритишни маъқул топди. Масалан, Ленин районидаги Литейная кўчаси Ҳ. Сулаймонов кўчаси таркибидан бошланганлиги учун Ҳ. Сулаймонов 1-тор кўчаси (проезди) деб ўзгартирилди. Фрезерная кўчаси — Стародубцев 1-тор кўчаси, Цеховая кўчаси — катта Миробод 1-тор кўчаси, Калиновий кўчаси — Пирмуҳамедов кўчаси, Подъёмник кўчаси — Фитрат 5-тор кўчаси, Кириворожская кўчаси — Фитрат 4-тор кўчаси деб ўзгартирилди. Бундай ўзгартириш излаб топиш (ориентир) учун ҳам қулайдир.

Киров районидаги Кольцевая кўчаси, Инструментальная, Широкая, Геодезическая, Запорожеская ва ҳоказо кўчалари; Фрунзе районидаги — Дальная, Ремонтний, Зольная, Обувная, Парашютистов, Ткачей ва бошқа кўчалари; Куйбишев — Ҳамза районларидаги Хлопкоуборочная кўчаси, Свобода, Зашитная, Стенная, Звездний, Дорожний, Тепловозная, Матросская каби номлар ўзгартирилиб, маъноли кўча номларига қўшилди.

Ҳамшаҳарларимизга яна шуни тушунтириб ўтиш керакки, баъзи кўчалар номлари гарчанд ўзича алоҳида маънога эга бўлса-да, лекин Тошкент шаҳри тарихи билан боғланмаган. Бу номлар 1966 йилги ер қимирлашидан сўнг палапартиш равишда кириб қолган. Масалан: Чилонзор районидаги Подмосковная кўчаси — Ибн Сино кўчаси деб қайта номланди. Шу кунгача Ибн Сино номи билан С. Раҳимов ва Октябрь районларидаги кичик кўчалар номланиб келинган. Бу кўча Нозимахоним 8-тор кўчаси деб ўзгартирилди. Ўйлаймизки, бу улуғ инсонни ҳар қанча абадийлаштирсак ҳам, камлик қилади. Октябрь районидаги Заболотная, Уфимская, Рязанская, Восточная кўчалари; Ҳамза районидаги Акмолинская, Матросская, Ново-Ладожская, Киров районидаги Красснопресненская, Томская, Запорожская ва шу каби бошқа районлардаги номлар ҳам ўзгартирилди.

Шаҳримиздаги баъзи кўчалар номлари иккитадан бўлиши социал тармоқлар ишида ноқулайлик вужудга келтириб чиқараётганлиги учун ўзгартирилди. Масалан, Ленин районидаги Весна кўчаси, Октябрь районидаги Баҳор номли кўча борлиги учун, Сергели районидаги Белов, Беруний, Свердлов каби бир қанча кўчалар Октябрь, Ленин районларида ҳам борлиги учун ўзгартирилди. Яна бир бўлак кўча номлари — маҳалла аҳли, ижроия қўмиталари талаб-истаклари асосида улуғ кишилар хотирасини абадийлаштириш мақсадида ўзгартирилди. Масалан: Куйбишев район ижроия қўмитаси ва Тарас Бульба (Тарас Бульба — ёзувчи Гоголь томонидан яратилган тўқима образ) кўчаси аҳолисининг талабларига биноан Ҳикматхўжа Дониёрхўжаев номига берилди. Ленин районидаги Весна кўчасига XIV асрда яшаган тошкентлик тарихчи олим Абу Сулаймон Банокотий номи берилди. Чилонзор районидаги Сигнальная кўчасига Тошкент шаҳрининг 1-трамвай депоси ҳайдовчиси, Меҳнат Қизил Байроқ ордени соҳиби, инқилобчи Собир Қориев номи қўйилди.

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи, Меҳнат Қизил Байроқ, Ҳурмат Белгиси орденлари соҳиби Тоир Дадашев ҳаёти абадийлаштирилиб, Чилонзорнинг 3-тор кўчасига унинг номи берилди. Куйбишев районидаги Новоульяновская кўчаси XV асрда яшаган олим ва шоир Султонали Машҳадий номига қайта номланди. (Ульяновск кўчаси шаҳарда бор). Фрунзе районидан Абдулла Авлоний ва Обувная маҳаллалари аҳлининг сўровига биноан иқтисодчи олим, партия ва жамоат арбоби Муҳаммаджон Турсунов ҳаёти абадийлаштирилиб, унинг номи Тропическая кўчасига берилди.

С. Раҳимов районидаги РТС кўчаси — Меҳнат Қизил Байроқ ордени, бир неча медаллар соҳиби Парпи Турсунбоев номи билан аталди. Қорасарой кўчасидаги Адлер проезди эса Орзигул берк кўчаси деб ўзгартирилди. Крупская маҳалла аҳлининг сўровига биноан бу маҳалла эндиликда қадимги тарихий номи билан «Кадиобод» маҳалласи деб аталади.

Октябрь районидаги Офсянников берк кўчаси «Муштум» журнали ва кўча аҳли сўровига биноан, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими, мусаввир, «Муштум» фидойиларидан бири бўлмиш Алижон Ҳолиқов номи билан аталадиган бўлди.

Юқорида ҳар бир райондан мисол тариқасида ўзгартирилган кўчаларнинг номларини қайд этдик. Ушбу қарорга биноан эса, шаҳримизда яшаб, ижод қилган, халқ фаровонлиги учун курашган кишилар ҳаёти абадийлаштирилиб, 35 та кўчага уларнинг номлари қўйилди. Ўзбекистон Компартияси XXII съезди кунлари кўплаб делегатлар Тошкент шаҳрига кириш кўчалари Ўзбекистонга алоқаси йўқ номларда эканлигига эътироз билдирилган эдилар. Б. Хмельницкий кўчаси Бобур кўчасининг давоми бўлиб, эндиликда тайёрагоҳдан то Бешёғоч майдонигача Бобур номли кўча деб аталади. Ш. Руставели кўчасининг бир қисми — Бобур кўчасидан Жанубий вокзалгача истибдод қурбони, шоир ва таржимон Усмон Носир номига берилди. Шу кунларда ана шу номлари ўзгарган кўчаларга давлат тили ҳақидаги Қонунга биноан янги номли кўрсаткичлар тайёрлаш ва ўрнатиш ишлари олиб борилмоқда.

Мирхон ОРИПОВ,
Тошкент шаҳрини ташқи безаш бўлими бошлиғи, СССР архитекторлар уюшмасининг аъзоси.

Қатралар

ТИНИҚ СУВ

Ҳовлидаги темир қувурдан чиқаётган водопровод суви кўчадаги ариқ сувига қўшилди. Бироз оққач, ариқ сувининг «витаминларига» тўйинди.

Йўлдан ўтиб кетаётган йўловчи ариқ сувини ўйнаётган болани огоҳлантирди:

— Қоч. Ёмон сув бу. Билмай ичиб қўймагин. Ҳиди ҳам ёқимсиз. Қоча қол...

— Ана холос, сенга қўшилиб мен ҳам ёмон отлиқ бўлдим, — деди водопровод суви.

— Тўғри, лекин ифлос сувимда нима айб. Болалар бир вақт бағримда оққан сувда нонни оқизоқ қилиб ейишган, — ифлос сув ўрнига жавоб берди ариқ. — Сен яралдинг-у, оқар сувларим янаям назардан четда қолди.

— Одамларгаям ҳайронман, — деёлди водопровод суви.

БУЛБУЛДАН ДАРАК ЙЎҚ.

Гулларнинг қирмизи лабидаги шудринг томчилари тонг ёғдусида милтиллаб кўринди. Булбул гулдан-гулга қўниб шўх сайради.

— Овозинг ёқимли экан. Дўст бўламиз. Шу ерда қол, — илтимос қилди Наргиза булбулдан.

— Дўст бўламан-у, узоқ туролмайман.

— Нега? — ҳайрон бўлди Наргиза.

—Сезмаяпсанми, ҳавода қўланса ҳид бор. Бўғилиб кетяпман. Чанқасам нима қиламан? Оқар сувинглар ҳам ифлос экан. Ичолмайман, — жавоб берди булбул, бироз сайрашдан тўхтаб. — Табиат тоза, сўлим бўлганда қайтиб келаман. Хайр. Хафа бўлма...

Наргиза булбулнинг шартини кўпчиликка айтди. Булбулдан-чи, ҳамон дарак йўқ. Айтингчи, нега?

Ғани АБДУЛЛАЕВ,
боғбон.

Анъаналар—халқ мулки

ҲАЁТ ГУЛИ

МУОМАЛА — инсонга ҳусн, латофат ва назокат бағишлайди, иқболига камол, иззат-ҳурматига меҳр-муҳаббат қўшади. Халқимиз чиройли муомалани қадимдан қадрлаб келади. Баъзан аёлларнинг ғоят латиф товушда «эгачи», «биби» деб бир-бирларига мурожаат қилишлари тилла танга жарангидек ёқимли эшитилади.

Оддийгина чой қуйишдаги шарқона назокат, одобни айтмайсизми! Айниқса уйга меҳмон келганда бақириб-чақирмаслик, шарақлаб кулмаслик... Булар аёлларимизнинг ўзига хос латофатли уй бекаси эканлигидан рамз беради.

Кулгилари кумуш жарангини эслатувчи, сўзлари дилбар, чеҳралари гулгун аёллар қайда-ю, сўзлашганда тамаки ҳиди келадиган, дағал сўз, «эркак табиат»лига айланган аёллар қайда?!. Булар орасида ер билан осмон қадар тафовут бор.

Инсоний қадриятларни уйлар эканмиз, кўп яхши анъаналаримиз йўқолганига ишонч ҳосил қиламиз. Маълумки, маънавиятдан маҳрум одам гули хазон бўлган боғ кабидир. Биз аксар ҳолларда ота-боболаримизнинг ҳаёт мактаби бўлган ўтмиш сабоқларини унутиб яшаб келдик. Инсон боласининг ақли-ҳуши, маънавияти уни ўраб турган муҳит, шароитда шаклланиши муҳимлигини ўйладиг-у, буни қадриятларимизга таянмаган ҳолда амалга оширдик. Беморлар кўнглини овлашни унутдик, оталик бурчларининг муқаддаслигини ҳавойи ҳисларга қурбон қилдик. Аввалари эр киши хотин қўйса, елкага чопонини ташлаб, уйдан абадий чиқиб кетарди. Уй-жой тополмаса ҳам елка қисиб, уйга қайтиб келмасди. Ҳозирги баъзи эркаклар каби қарчиғайдек ўғилларини ташлаб, хотини билан квартира талашиб юрмасди.

Ўғирлик, нашавандлик, ахлоқсизликнинг авж олиши биз вақтида қадрламаган қадриятларнинг оёқ ости қилинганлиги учун табиат томонидан олинаётган шафқатсиз ўчдир.

Яқин ўтмишда бир оилада ўн-ўн беш киши бир қозондан овқатланарди. Феъл кенглиги учун жой ҳам, насиба ҳам ҳаммага етарли эди. Катта хонадонларда «тиқ» этган товушнинг кўчага чиқиши гуноҳи азим ҳисобланарди. Энди-чи, арзир-арзимас нарсани маҳалла-кўйга ошкор қиламиз, мажлисга соламиз, судма-суд юриб бир-биримизни бадномга чиқарамиз. Тўғри келган жойда овқат ейиш, кўчаларда қучоқлашиб-ўпишиб, оғизга келган гапларни гапириш ҳам ўзбек халқимиз учун ёт бўлган одатлардир.

Табиати, туриш-турмуши озодаликдан иборат бўлган ўзбек халқининг бугунги бепарволиги қадримизни ерга урадиган даражада хижолатли бўлаяпти. Биз қадриятларимизни тиклашга биринчи навбатда тозаликдан — сувга тупурмаслик, чиқиндиларни ташламаслик, хиёбон ва кўчаларда тўпланиб қолган ахлат уюмларини йўқ қилишдан бошлашимиз керак. Чунки биз ўзимизни шу заминнинг ҳақиқий соҳиблари деб ҳис қилмас эканмиз, ҳаётимизда ҳеч нарса ўзгармайди. Шу тупроғимиз, шу сувимиз тақдири ўз қўлимизда. Одам кўпайиши, илм-фан ривожи, маданият юксалиши — бу дунё ифлосланиб кетиши деган сўз эмас-ку, ахир.

Бизнинг умидимиз ишни доимо пайсалга соладиган тўралардан эмас, меҳнаткаш, оққўнгил одамларимиздандир. Токи уларда ота-боболаримизнинг чил-парчин бўлиб ётган заминдаги вужудини кўтариб қўйишга фақатгина меҳнаткаш қўллар қодирдир.

Инсониятни яратган она ерни кафтимизда асраб қололмасак, хатоларимизни кеч бўлса-да англамасак, қадимий яхши анъаналаримизга амал қилмас эканмиз, қандай ИНСОНЛИГИМИЗ қолади? Мана шуларни мулоҳаза қилиб, аввало катталар ёшларга урф-одатларимизни ўргатишлари, яхши анъана-удумларимизни сақлаб, ўзбек деган улуғ номни пок-покиза сақлашимизга доим имон-ишонч келтираман.

Билол АМИНОВ,
тарих фанлари номзоди, элшунос.

Нон-бебаҳо неъмат! Инсон уни катта машаққатлар билан етиштиради ва тириклик учун доим қадрлайди. Шаҳримизнинг Киров районидаги К. Маркс номли 43-мактабда ўтказилган «Нон байрами»да бу неъмат ғоят улуғланди, мактабнинг «Гавҳар» фольклор-этнографик ансамбли ва ўқувчилар нон ҳақида театрлаштирилган турли лавҳалар кўрсатишди, шеърлар ва ҳикматлар ўқиб беришди.

СУРАТЛАРДА: «Нон байрами» шодиёналаридан кўринишлар.

Рустам ШАРИПОВ суратлари.

Луқма

ТОМОШАГА ТОШ ОТИЛДИ

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» Давлат ижодий ишлаб чиқариш бирлашмасининг «Юлдуз» уюшмаси Наврўз байрами куни ўз киномухлисларини «Темир эркак» деб номланган янги комедия билан хушнуд этди. Фильмни режиссёр Йсамат Эргашев саҳналаштирган. У томошабинларга «Темир хотин» фильмининг режиссёри сифатида танилган.

21 март куни А. Навоий номидаги Санъат саройида шу фильмнинг премьераси бўлиб ўтди. Бу тантаналардан ҳар қанча ҳурсанд бўлардигу, лекин... Қарангки, фильмга чипта нархи қўлда 25 сўмга чиқиб кетди. Яна бир кўнгил хиралик юз берди, Санъат саройининг ойнабанд эшиклари чил-чил бўлди. Милиция ходимларининг ҳар қанча тартибни сақлашга ҳаракат қилишларига қарамай чиптаси йўқ томошабинлар урйиқит қилишиб зал зиналарига жойлашишди...

Маълумки, халқимиз қувноқликни, кулгили асарларни севади, бунга томошага ҳатто «том оша кирмоқчи» бўлган минглаб мухлислар гувоҳлик бериб турибди. Шундай экан, фильмларни намойиш этувчи бошқарма-ю идораларга савол бермоқчиман: наҳотки, бу фильмни шаҳардаги бошқа кинотеатрларда ҳам кўрсатишнинг иложи бўлмаса? Ахир, бу билан 2 миллиондан ортиқ аҳолиси бўлган шаҳримиз томошабинларига қулайлик яратган, ҳамманинг дилини ҳуфтон эмас, хушнуд этган бўлардик-ку.

Ф. АБДУЛЛАЕВ,
пенсионер.

Ҳар тўғрида

ПРЕЗИДЕНТ ТИББИЙ КЎРИКДАН ЎТАДИ

ВАШИНГТОН. Оқ уй президенти Жорж Буш йиллик тиббий кўрикдан ўтишини эълон қилди. АҚШ маъмуриятининг бошлиғи Мэриленд штатининг Бетесд ҳарбий-денгиз тиббиёт марказида кўрикдан ўтади. Ж. Буш «Одатдаги тиббий кўрик» чоғида госпиталда тўрт соатга яқин бўлади.

Ж. Буш ўтган йили Бетесдга борган чоғида шифокорлар 66 ёшли Америка президентининг чап кўзи кўк сув билан оғриганини аниқлаган эдилар. Касалликнинг дастлабки босқичида уни даволаш учун томчи ёзиб берилган эди. Бироқ, шифокорлар кейинчалик президентнинг аҳволи яхши эканлигини инобатга олиб, у томчилардан фойдаланмаслиги керак, деган хулосага келган эдилар. Президентнинг кўриш қобилиятида бирорта ўзгариш бўлганлиги кузатилмаган.

Тиббиёт мутахассисларининг фикрига қараганда, Ж. Бушнинг соғлиғи умуман аъло даражада.

ИККИ БАРАВАРГА КЎПАЙДИ

ВАШИНГТОН. Қайта рўйхатга олиш шўъбаси «Қўшма Штатларда компьютерларнинг қўлланиши: 1989 йил» деб аталган маълумотномани босиб чиқарди. Унда мамлакатда компьютер техникасининг тарқалиши тўғрисидаги маълумотлар келтирилади. 1989 йилда ўз уйларида компьютерга эга бўлган оилалар сони 1984 йилга нисбатан деярли икки баравар кўпайди ва 13,7 миллион оилани ташкил этди.

«Ақлли машиналарни» ўқув жараёнида қўлланишга келганда эса, 1989 йилда 3 ёшдан 17 ёшгача бўлган америкаликларнинг 46 фоизи улардан уйда ва мактабда фойдаланган. 1984 йилда болаларнинг ва шу ёшдаги ўсмирларнинг атиги учдан бир қисмигина компьютердан фойдаланиш имкониятига эга бўлган. Уч ёшдан 5 ёшгача бўлган болаларнинг 43,4 фоизи компьютердан фойдаланган. Ўрта мактабларнинг юқори синфларида бу кўрсаткич 81,8 фоизга етган.

ОВОЗСИЗ ҚИРУВЧИ САМОЛЁТ

НЬЮ-ЙОРК. Америка қўшма штатлари аэронавтика ва космик фазони тадқиқ этиш миллий бошқармасининг мутахассислари овозсиз қирувчи самолёт яратиш имкониятини қидирмоқдалар. АҚШ авиация-космик саноатининг нуфузли ҳафтаномасининг хабар қилишича, бу ўринда гап ўз тезлигини овоз тезлигига нисбатан 5 марта кўпайтира оладиган машина тўғрисида кетмоқда. Бунда у самолётларнинг қисмларини совутиш учун криоген ёқилғисидан фойдаланишни тақозо этмаслиги ниҳоятда муҳимдир.

ЖИНОИЙ ИШ ҚЎЗҒАТИЛГАН

БОНН. Германия Федератив республикаси «эски» ўлкаларининг корчалонлари арзон ишчи кучини ғайриқонуний ёллаш ҳисобидан бойлик орттиришни давом эттирмоқдалар. Меҳнат масалалари федерал идораси эълон қилган маълумотларга қараганда, мардикор бозори 1990 йилда камида 164 миллион марка зарар келтирган. Шу даврда тергов идоралари мавжуд қоидаларни четлаб ўтиб, фуқароларни ишга қабул қилишда шубҳа остига олинган кишиларга нисбатан 315 мингтадан кўпроқ жиноий иш қўзғаган.

(СИТА).

НАВРЎЗ кунлари эди. Ёзувчилар уюшмасининг бадиий адабиётни тарғиб қилиш идорасидан қўнғироқ қилиб қолишди: «Тошкент гўдакхонасида бир байрам учрашуви қилиб берсангиз...» Нима ҳам дердик, хўп дедик. Касб экан, учрашувларга тез-тез таклиф қилиб туришади, йўқ демаймиз. Ахир, одамлар, китобхонлар билан юзма-юз туриб суҳбатлашишга нима етсин! Айниқса бирор байрам келдими — таклиф устига таклиф.

Гўдакхона шаҳарнинг бир бурчагида — Юнусобод тарафда, қалашиб ётган «домлар ўрмони» ичида экан, излай-

Ўйлаб топилмаган ҳикоя

ГЎДАКХОНАДА ЙИҒЛАМАНГ

излай зўрға топдим. Илгари номини эшитардиму, лекин бу ерга биринчи қадам босишим. Гўдакхона деганлари кичкина болалар учун мўлжаллаб қурилган боғчага ўхшаш икки қаватли бино экан. Бу ерда ҳамма байрам тараддудида, мудираю тарбиячиларнинг қўллари-қўлларига тегмайди.

Тантаналар бошланишига бироз вақт бор экан, мен болалар хоналарини кўрмоқчи бўлдим. Таваккал деб бир хонанинг эшигини очдим. Бир тўп жужуқ болалар. Ўйнагани қайси, тувакда ўтиргани қайси, йиғлагани, хархаша қилгани қайси. Аммо мен киришим билан ҳаммалари менга қарашди. Қани энди бу нигоҳларга чидаш мумкин бўлса! Қай бирида: «Ким экан бу келган амаки?» — деган қизиқиш, қай бирида отани қўмсаш... Қани энди бу бегуноҳларга аталган бир ширин калима?!. Нафас келиб бўғизга тиқилиб туриб олгандан кўзойнак ҳам яшира олмагандан кейин... Лекин ёш болалар олдида йиғлаш яхши эмас, беихтиёр кўз ёш аралаш илжайган киши. «Салом, қизлар, йигитлар, яшимисизлар...» «Якши, якши...» деб болалар тилидан жавоб қилади уларнинг рус энагаси... «Ҳа, қўзичоқлар, ҳа полвонлар... азаматлар... байрамлар билан...»

Белгиланган пайтга кеч қолмай деб шошилиб, қуп-қуруқ келаверибман, нима қилишимни билмасдан болакайларга қўл чўзаман, бирови сўрашади, бошқаси эса қўл узатмайди. Начора, улардан хафа бўлиб бўлмайди, катталардан бевафолигу алам кўрган гўдаклар улар. Катта ёшлилар уларни дунёга келтиришга келтириб қўйиб, кейин ташлаб кетишган. Сўрашма гўдак, ҳаққинг бор катталардан нафратланишга!.. Яна уларга нималардир деймаан, қай бирини қўлимга оламан. Йўқ, бўлмади қурмагур бу кўз ёшлари... Ноилож шоша-пиша йўлакка чиқаман, бурчакка ўгирилганимча узоқ туриб ўзимни босишга, ўнгланишга уринаман. Аммо кейинги хонанинг эшигини очишим билан яна шу аҳвол: бир тўп жужуқ бола, савол, ҳайрат ва аллақандай лоқайдлик билан қадалган ўн беш жуфт кўз... Булар — катта гуруҳлар, икки ярим-уч ёшлилар экан. Кейинги хоналар — «биғ-биғ» йиғи товуши эшитилаётган «кичиклар гуруҳи»га киришга юрак бетламади. Гўдакхона мудирасининг айтишича, бу ерда тўққиз кунликдан тортиб, уч ёшгача бўлган юз элликдан ортиқ гўдак тарбияланар экан. Уларнинг аксарияти тирик етимлар — ота-оналари ташлаб кетишган.

Бу орада байрам ҳам бошланиб қолди. Гўдакхона мутасаддиларию тарбиячиларига минг раҳмат, болалар Наврўзи олам куни жиндай бўлсаям яйрашсин, лаънати етимлик бир зумга бўлсаям унутилсин деб яхшигина тайёргарлик кўришибди. Катта хона чиройли безатилибди, тўрга палос солиниб, кўрпачалар тўшалибди, хонтахтадаги дастурхонга сумалак, кўк сомса ва бошқа ноз-неъматлар қўйилибди. Байрамга болаларнинг ақли етадиганлари — икки ярим-уч ёшлилари таклиф этилибди, улардан бир қисмини махсус ясантириб, қўлларига ўйинчоқ-чилдирмаю, карнай-сурнайлар беришибди.

Мана, баҳор байрами бошланиб кетди. Жажжилар хурсандчилик билан кириб келишди, мусиқа янгради, болалар ўйинларга тушишди шеърлар айтишди, сумалак қандай пиширилишини кўрсатишди, кейин ликобчаларга сузилган сумалакларни томошабин — меҳмонларга сузишди.

Афсуски, бугунги байрам меҳмонлари орасида фақат тарбиячию энагалар эди, ота-оналардан эса бирорта ҳам йўқ эди! Ҳа, ноинсофлар, ҳеч бўлмаса шу байрам куни келиб фарзандларининг бошини бир силашга ярамаганлар! Лаънатлар бўлсин сенларга! Тўғри бу даргоҳда болаларнинг ҳеч ками йўқ: ўйинчоқлару ширин сумалаклар, қанд-қурсу ҳолвалар қанчадан-қанча тарбиячилару энагаларнинг парвона бўлишлари... Лекин буларнинг ҳаммаси ўз ота-онасининг бир бора эркалашининг ўрнини боса олармиди?!

Сўз навбати менга тегди. Мен бу улуғ айём кунида шу норасида, фариштадай бегуноҳ гўдакларга бахт, ота-оналарига инсоф тиладим, тарбиячию энагаларига шу савоб, шу буюк хизматлари учун раҳматлар айтдим.

Кейин бошқа учрашувларимга, юмушларимга қараб кетдим. Мен жуда кўп учрашувларда, байрамларда қатнашганман, қишлоғу кентларда, фабрика-заводларда, ҳатто қамоқхоналарда... Аммо Тошкент гўдакхонасида ўтказган Наврўз байрамим ҳаётимда энг унутилмас, энг оғир, энг мунгли учрашув бўлиб қолади.

Мухтор ХУДОЙҚУЛОВ.

● Ҳурматли муҳарририят! Рўзнома саҳифаларида бериб борилаётган ҳинд актёрлари ҳақидаги мақолаларни жуда ҳам қизиқиб ўқиб борамиз. Сизлардан илтимос, ҳинд киноси юлдузларидан бири — Шри Деви ҳақида ҳикоя қилсангиз.

Дилфуза КАРИМОВА,
Фарғона шаҳри.
Моҳира СУЛАЙМОНОВА,
Андижон вилояти, Пахтаобод райони, «Уйғур» қишлоқ Кенгаши.

Муштарийлар илтимосига кўра

ИСТЕЪДОД ҚИРРАЛАРИ

ҲОЗИРГИ ҳинд кино санъатида бетакрор қиёфалар яратиб тобора мухлислар эътиборини қозонаётган Шри Девининг болалиги сершовқин Бомбей шаҳрида ўтди. Ўрта мактабни тугатган Ш. Деви ҳужжатларини аввалига журналистика илмгоҳига топширмоқчи бўлди. Лекин у ёшлигидан киноактриса бўлишни орзу қиларди. Камолот бўсағасида турган қиз, айнан иккинчи йўлни танлаб Ҳиндистон кинематографияси илмгоҳида таҳсил кўра бошлади.

Ҳинд кинорежиссёри Ромеш Тагвар уни илк бор ўзи суратга олаётган «Само» фильмига таклиф қилди. Ушбу фильм Ҳиндистонда катта шуҳрат қозонди. Дастлабки муваффақият актрисага йўлчи юлдуз бўлди. Бугунги кунга қадар актриса Бомбей шаҳри кинофирмаларида марҳум Раж Капур, Сатьянджит Рей, Рамеш Сиппи, Санжан хон, Вальям хон, Саид Бабу, Прокаш, Харминдер, Хема Малини, Амджад хон, Насириддин Шоҳ, Жайя Прада, Говинда, Рекха, Житендер, Р. Мурод, Саид Жафри, Анил Капур ва бошқа иқтидорли актёрлар билан ёнма-ён 60 дан ортиқ фильмларда ранг-баранг қиёфалар яратишга муваффақ бўлди.

Шри Деви ижросида мамлакатимиз экранларига чиққан илк фильм — бу IX Тошкент халқаро кинофестивалида намойиш этилган «Қўшиқчи» (ҳозирда «Артист» номи билан машҳур) фильмидир. Шундан сўнг унинг ижросидаги «Жаноб Ҳиндистон» (X Тошкент халқаро кинофестивали) «Сансар», «Зурриёт» (1988 йилги Тошкент кинофестивали) киноленталари билан томошабинларимиз танишдилар.

Ҳар бир санъаткорнинг маҳорати ўйнаган ролларнинг умумий ҳисоби билан эмас, балки уларни қандай ижро этгани билан ўлчанади, албатта. Шри Деви ҳам ўзи яратган аксарият қиёфаларда қаҳрамоннинг руҳи, ички дунёсини, изтироби ва аламлари, қувончу ташвишларини мухлислар қалбига маҳорат билан етказа олган. У қандай мавзудаги фильмда суратга тушмасин, картина давомида ўзининг жозибали рақслари ва қўшиқлари билан мухлислар қалбига янада чуқурроқ кириб боради.

Шу ўринда унинг «Ҳиндистон элчиси» фильмида яратган журналист қиз қиёфаси актрисанинг бутун ижод қирраларини, рақсларини қиёмига етказиб ижро эта оладиган катта маҳорат соҳибаси эканлигини яққол намоён қилганлигини қайд этиб ўтиш жоиз!

Шри Деви ҳозирда бир вақтнинг ўзида Бомбей, Деҳли, Кашмир, Мадрас студияларидаги турли мавзуларда суратга олинажак 5—10 фильмда шартномага мувофиқ ранг-баранг роллар билан қатнашади. Актриса оилали. Бомбей шаҳрида истиқомат қилади.

Суҳбатилла НОРХЎЖАЕВ.

ДАМ ОЛИШ ОҚШОМИДА

АРҚА ерида Бойқадам деган оқин ўтибди. Ақлли, сўзга чечан экан. Камбағалчиликка бўйсунмаган топқир оқиннинг айтган ўланлари ҳали-ҳали халқ оғзидан тушган эмас.

Бойқадам оқинни қариган чоғида касирли келини ҳурмат қилиш ўрнига, аксинча, устидан куладиган бўлипти.

Кунлардан бир кун юрт яйловга кўчганда ёлғиз ювош йўрғага келини ўзи миниб, Бойқадам оқинни чўлоқ байталга мингазипти. Йўл устида чўлоқ байтал ҳуркиб, Бойдақам оқин йиқилиб қолади. Шунда оқин тўнининг чангини қоқаётиб:

Қардошларимиз меросидан

БОЙҚАДАМ ОҚИН

«Баке! Баке!» — деганга хурсандмиз,
Деганга бир сўз айтсак гуноҳкормиз.
Йўрға билан чопағонни ўзи минди,
Бўлармикан байталдан ажалимиз, —
депти.

Уйида ўтириб қолган Бойқадам оқиннинг узанги йўлдошлари, тенгқурлари кўнгил сўраб келишипти. Шунда оқин ўй суриб:
Ёшимда бир кишидай кучим бўлди,
Ўтган умри бу кунда тушим бўлди.
Оқинман деб айтмайман мен ўланни,
Ўлан менинг сўзлашар кишим бўлди.
Уйимда ўтирибман қарғадай бўб,
Таридай майга қўшган ёрмадай бўб,
Сўзларим ғижинглаган тойдек бўлиб,
Ёшликда малика учрашганда
Ўттиз совлиқ бор эди, ўни қолди,
Эшик олди Сарчўққи сўнгги қолди.
Мол боқ, деса болалар ёмон кўрди,
Шундай бўларим жўни бор-да
деган экан.

Қанча вақт ўтса ҳам Бойқадам оқиннинг ўланлари унутилмайди. «Яхшининг оти қолади, оқиннинг хати қолади» дейди доно халқимиз!

АҚАН ОҚИН БИЛАН БОТИРАШ

— Қизимнинг молларини юртнинг кўзи қамаштирадигандай қилиб бераман, қалин молига ёлғиз Қулагер отини берса бўлди, ундан бошқа ҳеч нарса сўрамайман, — деб Ақанга киши юборибди Ботираш.

Ақан бунга унамабди. Бир маъракада Ақанни кўрган Ботираш:
Кўкчадан нима дединг келган сен,
Эрай билан Қоровулнинг эмас ери.
От қўшмай пойга олдим, дебсан сен,
Жин урган Атиғойнинг парилари дейди.
Шунда Ақан бундай депти:
Бухорога донғи кетган шу Арқадан,
Қулагер, бири сенинг Тати отанг.
Бобонг билан тенгдош Қулагерни,
Қизингга чўлоқ оёқ қандай сотам!..
Бу сўзни Қулагернинг ўлими олдида айтган экан.

ЭСОНАЛИ ВА КЕЛИНЧАК

Тўлау ичида Шоши Эсонали чечан эл кезиб юриб, овул четидаги уйга кириб рухсат сўраса, жой бергиси келмаган келинчак важ айтиб, илтимос қилгач, чой беради. Юзига фотиҳа тортиб дастурхон йиғилганда, ёш йигит ялпизланиб, чиқиб кетади. Кетма-кет чиққан келинчак қайтиб «Сиз мана бу ўринда ётасиз» деб кетиб қолади.

Тонг отар пайтида келган келинчак:
Тур меҳмон, туринг меҳмон ётасизми!
Турмаяпти туям бўзлаб бўтасига.
Бўтамни икки бирдай бўри еди,
Меҳмоннинг мен тупурдим дуосига.

Шунда Эсонали:
Бўрига кел дедимми, кет дедимми,
Уйингдан оғзим тўлиб эт едимми!
Бўтангни кўра ичига боғлаб қўймай,
Шилқимланиб ўйнашингла кет дедимми!
Бошқа касир аёлнинг ҳаром иши,
Молга ҳам касофати тегкани-да.
Сендай ғор куёвига чўп солган сўнг,
Давлат, ризқинг эшигингдан
кетгани-да! —
дебди.

Қидирбой ТЎЛАБОЕВ тайёрлаган.

Кўкламнинг шифобахш неъматлари

МОМОҚАЙМОҚ

Баҳор келиши билан турли ўт-ўланлар бодроқдек униб чиқиб, борлиқни кўм-кўк либосга ўрайди. Шифобахш бу ўсимликлардан кўк патир, кўк чучвара, кўк сомса ва манти каби дармондорили таомлар тайёрланади. Қуйида шундай табиат неъматларидан бири — момоқаймоқнинг шифобахш хосиятлари билан танишасиз.

Момоқаймоқ кўп йиллик, бўйи 20—50 сантиметр мураккаб гуллилар оиласига мансуб бўлиб, йўл ёқаларида, ариқ бўйларида, боғларда ўсади. Илдизолди тўпбаргдан ташкил топган бўлиб, барги ланцетсимон, патсимон бўлади. Гуллари тилсимон, сариқ-тиллоранг. Ҳаво совуқ пайтда тунда ва ёмғирдан олдин ўсимлик ўз гулларини ёпиб олади. Бу билан у чангдонини совуқдан ва намликдан сақлайди. Лотинча номи — «тараксум», грек сўзи «татассеин»дан келиб чиқиб, ўзбекчада «тинчлантирувчи» деган маънони англатади.

Момоқаймоқ Афғонистон, Эрон, Ўрта Осиёда эрта баҳорда янги ёш барглари (гуллашидан олдин) кўклам неъматлари сифатида кенг кўламда қўлланилади.

Франция, Австрия, Олмония, Голландия, Ҳиндистон, Япония, Америка мамлакатларида гиёҳ экин сифатида боғ-томорқаларда экиб ўстирилади. Кўпгина мамлакатларда ўсимликнинг қовурилган илдизи қаҳва ўрнида тайёрланади.

Халқ табобатида гиёҳ қадимдан ишлатилиб келинмоқда. У иштаҳа очувчи, таом ҳазмини яхшилашда, қабзият, қорин дам бўлганида, сариқ ва жигар хасталигида, бод, қандли диабет, қон босими ошганда, пешоб йўли, буйрак-тош, сил каби хасталикларда қўлланади. Уни шираси, барг ёки илдиз бўтқаси яра, экзема, чипқон, куйган жойларни даволашда, сўгалларни олиб ташлашда яхши даво бўлади. Момоқаймоқ, айниқса камқонликда, қувватсизликда фойдали.

Ўсимлик гулларидан тайёрланган мураббо ташқи кўринишдан, ҳиди ва таъми билан асални эслатади. Эрта билан соат 6—7 ларда ўсимлик хушбўй нектарга тўлганида гуллари йиғилади. Сўнг 100 грамм гулига 900 миллилитр сув нисбатида олиниб, 2—3 дона лимон парраги қўшилади ва паст оловда 40—50 дақиқа қайнатилади, докадан ўтказилади. Кейин бир кило қанд қўшилади ва 60—80 дақиқа қайнатилади.

Қадимги табобатда ўсимлик ёш барглари, илдизи, шираси ва уруғи дори сифатида қўлланилган. Буюк аллома Абу Али ибн Сино ўсимлик билан йўтални қолдиришда, тиқилмаларни очишда қўллаган, У заҳарга қарши, чаёнлар чаққанда наф беради. Эмизикли аёлларнинг сутини кўпайтиришда малҳам бўла олади.

Замонавий табобатда ўсимлик иштаҳа очувчи, қабзиятда ва ўт ҳайдовчи сифатида ишлатилади. Бунинг учун бир ош қошиғида ўсимлик барглари ва гуллари олиниб, 200 грамм қайноқ сувга солинади. 20 дақиқа дамланади. Сузилади ва 2—3 ошқошиқдан кунига 3 маҳал таомдан ярим соат олдин ичилади.

Илдизидан тайёрлаш учун у обдон майдаланади, бир стакан қайноқ сувга бир ош қошиқ солиниб, паст оловда 30 дақиқа милтиллатиб қайнатилади. Сўнг қайнатмадан 2—3 ош қошиқдан 3 маҳал ичилади. Ўсимликни шаҳар депарасида йиғиш тавсия этилмайди. Сабаби, ўсимлик автомобиллардан чиқаётган газдаги қўрғошинни ўзлаштиради ва тўплайди, бу эса заҳарли бўлади.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
доришунос.

Кунлардан бир кун

ТАНАГА ЧИЗИЛГАН СУРАТ

ПИКАССО Франциянинг Ривьере соҳилида дам олиб ётарди. Қўлида тоза қоғоз ҳамда рангли қалам тутган бир болакай унинг олдига келди. У мусаввирдан шу қоғозга бирорта расм чизиб, эсдалик учун тегига дастхат ёзиб беришини сўради. Афтидан, машҳур мусаввирни жуда яхши танийдиган, шу ерда ҳордиқ чиқараётган қандайдир ота-оналардан бири болани атайлаб жўнатган эди.

Пикассо мийиғида кулдида қоғозни отвориб, қўлига рангли қаламни олди, болакайнинг кўкраги ва орқасига боплаб иккита сурат ишлади, тагига дастхат ёзиб имзо қўйди-да, уни ота-онаси ёнига жўнатиб юборди.

— Қани эди билсанг, — деди Пикассо завқланиб куларкан, — улар энди бу болани неча йил чўмилишдан сақлаб юришаркан!

ШОШМАСЛИК

АМЕРИКАЛИК ҳажвчи Роберт Бенчлини (1889—1945 йиллар) қўлида қадаҳ кўтариб турган ҳолатда кўрган унинг дўстларидан бири, ёзувчига шама қилиб, деди:

— Ичкилик — одам аъзотанини аста-секин заҳарлайдиган оғу.

— Шошиб нима нима қиламиз? — деди Бенчли.

Тожибой ЮСУФАЛИЕВ тайёрлаган.

ДАСТЛАБКИ ТОМОША

ЎТГАН йили Москвадаги театр санъати давлат олий билимгоҳи кўпгина истеъдодли ёш режиссёрларни тайёрлаб чиқарди. Бундай умидли саҳна фидойиларидан бири В. Фишеров эди.

У талабалик йилларида олган билим ва амалий кўникмаларини дадил ишга солиб, янги постановка устида иш бошлади. М. Горький номидаги Тошкент давлат рус драма театри саҳнасига яқинда олиб чиқилган «Мурлин Мурло» деб аталган бу қизиқарли спектакль свердловсклик истеъдодли адиб Н. Коляданинг шу номли асари асосида тайёрланди.

Янги постановкада театрнинг етакчи актёрлари бош ролларни олиб чиқдилар. Шунингдек, Тошкентдаги рус ёш томошабинлар театрининг истеъдодли артисти В. Шуликка ҳам асосий образлардан бирини тўлақонли қилиб яратди.

Саодат ОДИЛОВА.

ИЖОДИЙ САФАРДА

М. Горький номли Тошкент давлат академик рус драма театри репертуаридан мустаҳкам ўрин олган спектаклар кўп. Шулардан бири «Тонг саҳардаги юлдузлар» деб аталган саҳна асари томошабинларга манзур бўлиб келмоқда.

Драматург А. Галиннинг мазкур асари театрнинг навбатдаги ижодий сафари чоғида кўрсатиладиган бўлди. Баҳорнинг бошларида Россиянинг Самара шаҳрида ўтадиган ушбу гастроль кунларида намойиш қилинадиган бу саҳна асарида театрнинг етакчи актёрлари асосий ролларни ижро этадилар.

Ёз ойларида ҳам санъат кошонаси актёрлари қатор гастролларда бўладилар. Петропавловск-Камчатка ҳамда Жанубий Сахалинда давом этадиган ижодий сафарлар мобайнида жамоа энг яхши спектаклларини кўрсатишни режалаштириб қўйди.

Акром АКБАРОВ.

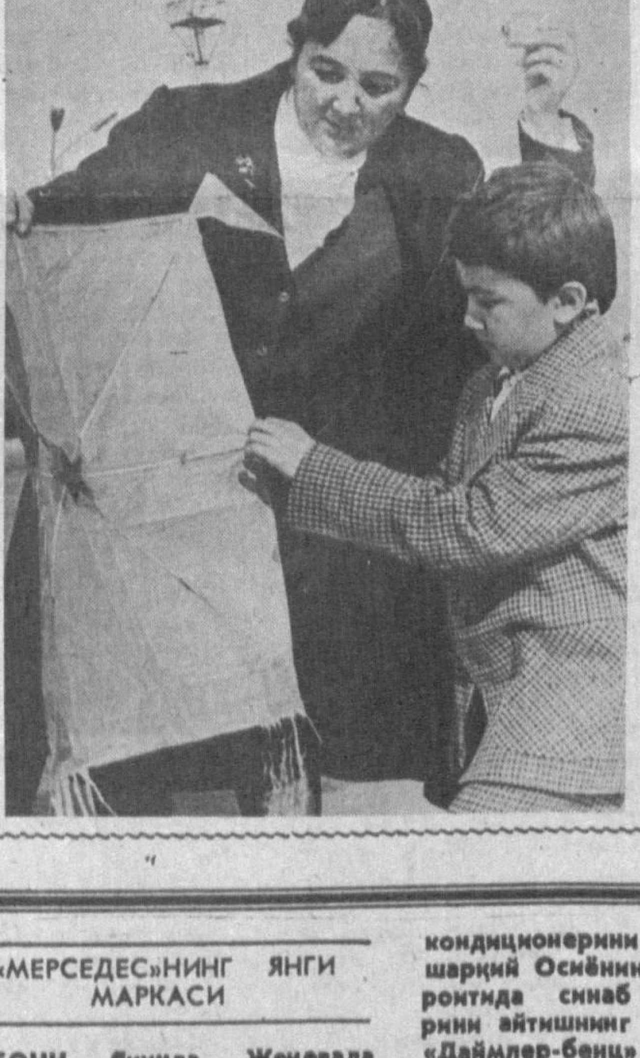

Наврўз байрами олам-олам қувонч олиб келди. Баҳорнинг тиниқ осмонида варрак учиришга ишқибоз болалар ота-оналари билан «Ойнома» боғида ўтказилган мусобақада қатнашишга келдилар.

СУРАТЛАРДА: «Ойнома» боғида ўтказилган варрак учириш мусобақасидан лавҳалар.

Равиль АЛЬБЕКОВ суратлари.

ҲИКОЯ АСОСИДА

МАЗКУР БАДИИЙ ФИЛЬМ УЧУН «РАМАЗОН ОЛМАЛАРИ» ДЕГАН ҲИКОЯ АСОС ҚИЛИБ ОЛИНДИ.

Ёзувчи Э. Аъзамовнинг бу ғоят таъсирчан асарида турмуш чорраҳаларида содир бўладиган турли воқеалар тасвирланган эди.

Янги фильм муаллифлари ўз олдиларига ана шу кучли изтиробларни турли образлар тўқнашувида очиб беришни асосий мақсад қилиб қўйишган. Ана шу қайноқ ижодий меҳнат ниҳоясига етай деб қолди.

Ижодкор А. Исмоилов яратган мусиқалар эса фильм мазмунига ҳамоҳанг.

Сабоҳат АЛИЕВА.

Ажойиботлар оламида

«МЕРСЕДЕС»НИНГ ЯНГИ МАРКАСИ

БОНН. Яқинда Женевада ўтказилган автосалонда мана бу лимузин кўпчиликнинг фикрига қараганда кўргазманинг асосини ташкил этди. У ерга янги андозадаги «С» даражали «Мерседес» машинаси биринчи марта қўйилган эди. Машина бунёдкорларининг фикрига қараганда, «хавфсизлик, электроника билан таъминланганлик ҳамда қўлланилган техника янгиликлари миқдори жиҳатидан» унга тенг келадигани йўқ. 408 от кучига эга бўлган двигателли бу машинанинг оғирлиги 2,2 тоннадан кўпроқдир. Унда ҳайдовчига ва йўловчиларга одатдаги ва тасаввур этиб бўлмайдиган қулайлик яратилган. Масалан, машинанинг ичига ташқаридан ҳаво кириш-кирмаслигини ҳақиқий саҳрода текшириб кўришганини, унинг кондиционерини эса жанубишарқий Осиёнинг тропик шароитида синаб кўрганликларини айтишнинг ўзи кифоя. «Даймлер-бенц» концерни раҳбарларидан бири Вернер Ниферининг сўзларига қараганда, мазкур машина рақобатчилар, айниқса япониялик рақобатчилар учун намуна сифатида хизмат қилиши мумкин.

«БЕРЛИН ДЕВОРИНИ» КЎРСАТИНГ

БЕРЛИН. Пойтахтга келган хорижий сайёҳларнинг кўпчилиги бизга «Берлин деворини» кўрсатинг деб илтимос қилишади. Бундан тўрт ойча илгари ана шу баҳайбат бетон деворларнинг энг сўнгги қисми олиб ташланганини эшитиб, жуда хафа бўлишади. Бу ерда турли мамлакатларнинг 118 нафар рассоми чизган 1,3 километр узунликдаги блоклар — «Расмлар мажмуи»гина қолди холос. Лекин у ўша даҳшатли ҳимоя деворига унча ўхшамайди.

Немис тарих музейи Бранденбург дарвозалари яқинида ана шу деворнинг кичикроқ бир қисмини тиклаш ниятидадир.

МИЗҒИБ ОЛИШ МАН ЭТИЛАДИ

МАНИЛА. Иш ўринларида мизғиб олишни хоҳлайдиган филиппин амалдорларига энди осон бўлмайди. Филиппин конгрессининг сенати бундай аҳволни жиноят сифатида тавсифлайдиган янги қонун лойиҳасини ўртага қўйди. Ҳужжатга биноан, маъмурият ишда мудраб ўтирадиган давлат хизматчиларига жуда катта жарима солиш ҳуқуқига эга бўлади. Меҳнат интизомини қаттиқ бузганлар эса 5 йилдан 10 йилгача қамоқ жазосига ҳукм қилинишлари мумкин.

АЁЛЛАРДА МАСЪУЛИЯТ ҲИССИ КЎП

ВИНДХУК. Бизнинг асримизда аёллар ўз олдиларига ҳар қандай мақсадни қўйишлари мумкин, чунки улар учун амалда эришиб бўлмайдиган ҳеч нарса йўқ, деб тасдиқлайди ЖАР бизнесмен аёллари клубининг миллий президенти Шарон Лейн. Лейн хонимнинг фикрига қараганда, уйимизда юмушларимиз жуда кўп, бошқа ишларга вақт ҳам сарфлашимиз зарур, дея шикоят қиладиганларнинг «дангасалик» сабабли ўз севган мақсадларига эришиш учун ҳаракат қилмаётганликларини оқлашнинг энг қулай йўли»дир холос. Бундан ташқари, ватандош ҳажвиячилар неча ўн йиллар мобайнида устиларидан қаттиқ кулиб келаётган аёллар ўз феъл-атворларига кўра, «камида ўз ҳамкасблари бўлмиш эркаклар даражасида иш қилишга қодирдирлар». (СИТА).

ЭНГ, ЭНГ, ЭНГ...

◆ Кўҳна Хиванинг қадимий Жумъа масжиди пешайвонини безаб турган ўйма нақшли устунлари сони 200 тадан зиёддир, нодир устунлардан бири бундан 700 йил муқаддам Ҳиндистон диёридан келтирилган.

◆ XIV асрларда афсонавий Амир Темур қурдирган Аҳмад Яссавий мақбарасининг гумбази Ўрта Осиёда энг катта ва улуғвордир.

◆ Яссавий мақбарасида XV асрда фотиҳ Темурнинг шахсий кўрсатмаси билан етти хил қотишмадан тайёрланган қирқ қулоқли қозон бор. Қозоннинг бўйи 162 сантиметр, эни 2 метру 42 сантиметр, оғирлиги 2 тонна, сиғими 3 минг литр. Айтишларича, Туркистон орқали ўтувчи карвон учун унда доимо сув сақланган.

◆ Яна бу ерда «икки ярим дунёни зир қақшатган» жаҳонгир Темур туғи (байроқ) мавжуд. Туғнинг узунлиги саккиз метр, туғ учидаги кумуш қуйма оғирлигининг ўзи 6 килограмм экан. Бу туғни жангма-жанг, юртма-юрт кўтариб юришни бир тасаввур қилинг-а, аждодларимиз нақадар соғлом ва бақувват эканлигидан далолат беради.

◆ Энг узун исм-шариф деганда таниқли шоира, олима Музайяна Алавиянинг фикрича, Алавийлар сулоласининг шажараси то Муҳаммад пайғамбарга бориб тақалар ва муҳрлар босиб тасдиқланган шажара қоғозининг узунлиги икки метр келар экан. Қадим Туркистон халқлари камида 7 аждодларигача билганлар.

Анвар МИРЗАЕВ.

МАҚОЛЛИ БОШҚОТИРМА

1. Ҳиндистонда яшаб ижод этган ўзбек классик шоираси. 2. Яхши хислатлар туфайли топилган эътибор, ҳурмат. 3. Ўрта Осиёдаги республика. 4. Ўзбек халқ мақоми. 5. Баъзи металларни ўзига тортиш хусусиятига эга бўлган жисм. 6. Норвегия пойтахти. 7. Тошкент областидаги кончилар шаҳри. 8. Жанубий Осиёдаги давлат. 9. Нефть маҳсулотларини қайта ишлаб олинадиган сунъий тола. 10. Буюк инглиз физик олими. 11. Фарғона водийсидаги область. 12. Туроб Тўланинг ўзбек классик шоираси ҳақидаги тарихий драмаси. 13. Бирор муҳим воқеага бағишланган оммавий йиғилиш. 14. Ғарбий Германиянинг Эльба дарёси соҳилларидаги шаҳар. 15. Ўзбек халқ оммавий қўшиқларидан бири. 16. Оғир саноат тармоғи. 17. Спорт қайиғи. 18. Ер қазиш машинаси. 19. Дунёга машҳур итальян болалар адиби. 20. Миллий каштачиликда гул тикиш усули. 21. Ўсимликнинг озиқланадиган ер ости қисми.

Бош қотирмани тўғри ҳал этган бўлсангиз шаклнинг айланаларидаги рақамларни жавоб сўзларининг биринчи ҳарфлари билан алмаштиринг, Нуқта билан белгиланган айланадагини бошлаб ўқинг. Бунда ибратли мақоллардан бири ҳосил бўлади.

Тузувчи: Фозилжон ОРИПОВ.

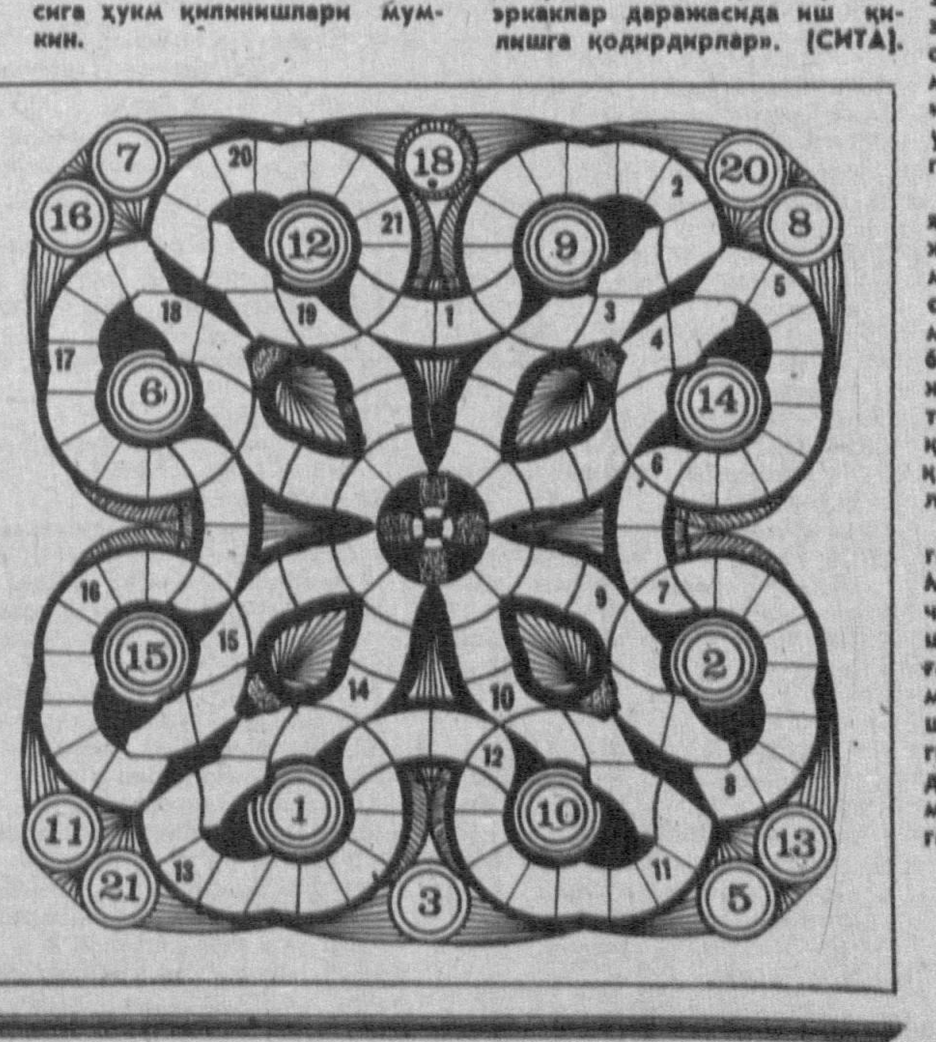

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар

Душанба *

1 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

9.00 «Қарға саргузаштлари», «Саҳро тимсоҳи». Телефильмлар.
9.25 Такрорий фильмлар экрани. «Маҳаллада дув-дув гап». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.35 «Сеҳрли сандиқча», «Хазина». Мультфильмлар.
18.55 Болалар учун концерт.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Элга хизмат: талаб ва таклиф».
20.20 Тижорат хабарлари.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Наврўз ҳангомалари». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Мерос». Жумҳурият мақом ижрочиларининг III кўриги.
23.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Ассалому алайкум» (такрор.).
19.00 «Спринт» (рус тилида).
19.15 «Олқишлар».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва «Время».
21.15 «Ханда, ханда, ханда». Жумҳуриятда хизмат кўрсатган артистлар Устоқадам Машрапов ва Мастибек Паллаев хотирасига бағишланган жумҳурият танлови.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Мулоқот». Иқтисодий шарҳ.
8.50 «Теманинг болалиги». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар (М. Горький номли киностудия, 1990 й.).
11.30 «ТСН».
11.45 Футбол шарҳи.

* * *

14.30 «ТСН».
14.45 «Айиқ териси сотилади». Телевизион бадиий фильм (А. Довженко номли киностудия, 1980 й.).
15.50 «Қизиқувчилар олами».
16.05 «Мусиқий хазина».
16.45 Болалар соати (француз тили дарси билан).
17.45 «Мулоқот». Иқтисодий шарҳ.
18.00 «ТСН».
18.15 «Бозор сари боряпмиз». «Маданиятга ким хайр қилади?». Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи В. Бекетов олиб боради.
19.00 «Променад-концерт таништиради...».
19.25 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 1-серия («Беларусьфильм», 1990 й.).
20.30 «Время».
21.15 Футбол шарҳи.
21.45 «Аншлаг. Аншлаг».
23.30 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.
23.50 «Қўшиқ билан қайтиб келаман». А. Днепров куйлайди.

Тунги телевидение

00.20 «Хайқириқ». Телевизион бадиий фильм («Қозоқфильм», 1986 й.).
01.35 «Мишель Легран Москвада».

● МТ II

7.00 «Ишбилармон кишининг тонги».
8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Икки цивилизация учрашуви». Илмий-оммабоп фильм. 1-фильм.
8.35, 9.35 Тарих. 9-синф. XIX асрнинг биринчи ярмида Россия маданияти.
9.55 Итальян тили.
10.05 «Тақдир». Ҳужжатли фильм.
10.35, 11.35 Тарих. 6-синф. Спартак қўзғолони.
11.05 «Здоровье».

*

12.05 «Иссиқ тупроқда». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Свердловск телевидениеси).
12.15 Т. Николаева чалади (фортепьяно).
12.55 «Ҳис-туйғула омон қол». Ҳужжатли фильм премьераси («Молдова-фильм»).
13.15 «Планета». Халқаро программа.
14.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
14.25 Москва фольклор жамоаларининг концерти.
14.55 «Тиғ устида...».

* * *

16.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
16.25 «Винни Пух». Мультфильм.
16.35 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Компроматсиз» (Томск).
17.15 Спорт гимнастикаси. «Барча юлдузлар» Москва халқаро турнири.
18.00 «Телевизион мусиқий абонемент».
19.15 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.30 «Агар сиз...».
20.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 «Тапион хоним». Телевизион бадиий фильм («Ленфильм», 1982 й.).

Сешанба *

2 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

9.00 «Ҳайвонот оламида». Кинопрограмма.
10.00 «Тегирмон қулаганидан сўнг». Бадиий фильм («Тожикфильм»).
11.15 «Театрдан икки қадам нарида». Телефильм.

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.35 «Тишлоғич хўтикча». Мультфильм.
18.40 «Дарсдан ташқари машғулот». Телефильм.
19.10 «Дўрмонда Наврўз», Адабий кўрсатув.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Султонпошша Ўдаева куйлайди». Фильм-концерт.
20.30 Москва. «Время».
21.15 Дутор ва танбур тароналари.
21.55 «Спортлото».
22.00 «Ахборот».
22.20 «Амир Темур» фильми суратга олинмоқда». Кинокўрсатув.
23.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Учрашув».
19.00 «Лаҳза». Хабарлар.
19.10 «Учрашув» кўрсатувининг давоми.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва «Время».
21.15 А. Чхеидзе. «Қабул 3 дан 6 гача». Телеспектакль.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 Долзарб репортаж.
8.50 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия.
9.55 «Қўрққанга қўш кўринар». Мультфильм.
10.05 «Анре де Сен-симон». Ҳужжатли фильм.
10.30 Болалар соати (француз тили дарси билан).
11.30 «ТСН».
11.45 «Променад-концерт таништиради...».

* * *

14.30 «ТСН».
14.45 «Якшанба, олти яримда». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Экран», 1988 й.).
16.00 «Қизиқувчилар олами».
16.15 «Персей». Мультфильм.
16.35 «Поезд «Россия» деб аталади». Телевизион ҳужжатли фильм. 1-фильм.
17.15 «Созандалар мусиқа ҳақида».
18.00 «ТСН».
18.15 «Сиёсий мулоқотлар. «Рўйхатларда йўқ».
18.45 Ишчан чопар.
19.00 «1991— Моцарт йили».
19.25 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 2-серия.
20.30 «Время».
21.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
22.00 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
23.30 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

23.45 «Асаф Мессерер». Телевизион мусиқий фильм («Экран», 1980 й.).
00.45 «Синдикат-2». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Экран», 1980 й.).

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Икки цивилизация учрашуви». Илмий-оммабоп фильм. 2-фильм.
8.35, 9.35 Жўғрофия. 8-синф. Узоқ Шарқ табиати.
9.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.40 Биология. 6-синф. Уруғидан ҳосилигача.
10.55 Билимдонлар учун машқ.

*

12.00 Тембрли баянчилар ансамбли чалади.
12.15 «Телевизион мусиқий абонемент».
13.30 «Шоирлар мушоираси».
14.00 «Қувноқ отўйин». 4-сон. Мультфильмлар.
14.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
14.25 Ритмик гимнастика.

* * *

16.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
16.25 «Тонг юлдузи» (2 мартдаги кўрсатув такрорланади).
17.40 «Винни Пух меҳмонга боради». Мультфильм.
17.50 «Томошабинлар меҳри соврини» кинофестивали. «Деҳқонлар уяси». Ҳужжатли фильм премьераси («Таллиннфильм»).
19.00 «Горница» ансамбли ижро этади.
19.15 Ритмик гимнастика.
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.00 Коллаж.
20.05 Телевизион ҳужжатли фильм.
20.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

21.15 «Қиш охирлаб қолганда». Телевизион бадиий фильм.
22.30 «Оддий мўъжиза». Цирк программаси.

Чоршанба *

3 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

9.00 «Дарахт ва унинг илдизлари». Фильм-концерт.
9.30 «Сулола». Телефильм.
10.00 «Олтин маъбуда». Бадиий фильм (Свердловск киностудияси).

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.35 Болалар учун. «Қувноқлар даврасида».
19.00 «Чорвадор».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Хотира». Шоир Юсуф Шомансур.
20.30 Москва. «Время».
21.15 Тижорат хабарлари.
21.20 Юнус Ражабий номидаги мақом дастасининг концерти.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Санъат усталари». Ўзбекистон халқ артисти Раҳим Исахўжаев.
23.20 «Плюшчихадаги уч терак». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
00.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Тоғлар». Телефильм.
18.20 «Билим сарчашмаси» (рус тилида).
19.00 «Пульс». Хабарлар.
19.10 «Яшин тутган суворий». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва «Время».
21.15 «Калхатлар ўлжаси билан бўлишмайди». Бадиий фильм. 1-серия.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 Ишчан чопар.
8.50 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
9.55 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
11.30 «ТСН».
11.45 «Созандалар мусиқа ҳақида».

* * *

14.30 «ТСН».
14.45 «Якшанба, олти яримда». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
16.00 «Поезд «Россия» деб аталади». Телевизион ҳужжатли фильм. 2-фильм.
16.50 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
17.50 Кичик концерт.
18.00 «ТСН».
18.15 «Тушимда ва ўнгимда». Концерт.
18.30 «Позиция». Уолтер Кронкайт жумбоғи.
19.20 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 3-серия.
20.30 «Время».
21.15 «Инсон ва қонун». Ҳуқуқий видеоканал.
22.30 «Опера театри олами».

Тунги телевидение

23.30 Иосиф Кобзон куйлайди.
00.10 «Синдикат-2». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.

● МТ II

*

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Икки цивилизация учрашуви». Илмий-оммабоп фильм. 3-фильм.
8.35, 9.35 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. ЭҲМ ўқишда ёрдам беради.
9.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.35 Мусиқа. 5-синф. М. П. Мусоргский. «Кўргазмадан манзаралар».
11.05 «Онам, дадам ва мен».

*

12.05 «Шу куннинг воқеалари». Киножурнал.
12.15 Б. Николаев куйлайди.
12.50 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Компроматсиз» (Томск).
13.25 «Ҳали нуқта қўйишга эрта...». Ленинградлик И. Бондаренко ва унинг ноёб қаҳрабо коллекциясининг тақдири ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
14.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
14.25 Мультфильмлар: «Узоқ орол сири», «Қувноқ жўжа».

* * *

16.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
16.25 «Шойи мўйқалам». Мультфильм.
16.50 «Концертдан сўнг интервью». В. Анисимов куйлайди.
17.40 Т. Хренников. Виолончель ва фортепьяно учун соната.
17.55 Педагогика ҳамма учун.
18.55 «Мангуликка айланган лаҳзалар». «Ер — она масканимиз» телетанловининг якунларига доир.
19.25 Коллаж.
19.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.45 Россиянинг парламент хабарномаси.
20.00 «Ишсизга ким ёрдам беради».
20.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

21.15 «Рақс ўқитувчиси». Бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Мосфильм»).

Пайшанба *

4 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

9.00 «Писмиқ». Болалар учун фильм.
9.40 «Карнай садолари». Фильм-концерт.
10.10 «Ҳамма палубага». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).

* * *

18.30 Янгиликлар.
18.35 «Таълим ва маданий мерос».
19.10 «Халқаро ҳаёт».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Ўзбекистон ССР Ички ишлар вазирлиги матбуот маркази хабар қилади.
19.55 «Алифбо сабоқлари». II босқич.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, бастакор Матниёз Юсупов». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, бастакор Матниёз Юсупов». Мусиқий кўрсатув (давоми).
22.50 «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи».
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда» (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.15 «Савтхои Наврўз». Адабий-мусиқий кўрсатув.
22.15 «Калхатлар ўлжаси билан бўлишмайди». Бадиий фильм. 2-серия.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра...
8.50 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
10.00 «Санъат ҳомийсини кутиб». Ҳужжатли фильм.
10.30 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
11.30 «ТСН».
11.45 «Бугунги Туркия». Кинопрограмма.

* * *

14.30 «ТСН».
14.45 «Якшанба, олти яримда». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
15.55 Сенегал миллий рақс ансамбли ижро этади.
16.25 «Ефросиния Полоцкая». Илмий-оммабоп фильм премьераси.
16.50 Болалар учун фильм. «Офтобдек ёруғ шам» (Рига киностудияси, 1986 й.).
17.55 «ТСН».
18.10 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.50 «Нодипломатик суҳбатлар». Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи В. Зорин олиб боради.
19.20 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 4-серия.
20.30 «Время».
21.15 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра...
21.30 «КДС»да дўстлар учрашуви. Эстрада программаси. Кўрсатувни шоир И. Резник олиб боради.
23.00 «Пи» белгиси билан. Танаффус пайтида (24.00) — «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

00.40 «Синдикат-2». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15 «Устюрт платосининг сири». Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.35 Умумий биология. 11-синф. Ўсимликларни ҳимоя қилишнинг биологик усуллари.
9.05 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.40 Биология. 8-синф. Қишлоқ хўжалик ҳайвонлари.
11.00 «Адам Смит бойлиги дунёси».

*

12.05 «Карелия. Фантазия-экспромт». Ҳужжатли фильм.
12.15 Е. Шварц. «Золушка». Е. Вахтангов номли Давлат академик театрининг фильм-спектакли.
13.55 «Сахий ўрмон». Мультфильм.
14.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
14.25 Ритмик гимнастика.
14.55 «Мардлик қўрғонлари».

* * *

16.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
16.25 «Циркни ҳамма севади». Свердловскдан кўрсатилади.
17.05 Йил фасллари. Апрель.
17.50 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Оёққа туриш» (Пятигорск).
18.10 Ритмик гимнастика.
18.45 Л. Рюмина куйлайди.
19.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.45 «Менеджер Шкяр ва бошқалар...».
20.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

21.15 «Кўл ёқасида». Бадиий фильм 1 ва 2-сериялар (М. Горький номли киностудия).

Жума *

5 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

9.00 «Иванушка бўлган экан». Телефильм.
9.20 «Одам-амфибия». Бадиий фильм («Ленфильм»).
10.55 «Араб тили» (такрор.).

* * *

18.00 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Торпедо» (Москва). «Пахтакор» Марказий стадионидан олиб кўрсатилади. Танаффус вақтида —«Ахборот» (рус тилида).
19.50 Сайдулло Маҳкамов ва Зебо Турсуновалар концерти.
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Маърифатнома».
22.00 «Ахборот».
22.20 «Йиллар, фильмлар, муаммолар». СССР халқ артисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, кинорежиссёр Малик Қаюмов билан учрашув.
23.20 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Шаҳризоданинг саволлари».
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Кадрда ва кадр ортида». Кинокўрсатув (рус тилида).
19.00 «Пульс». Хабарлар.
19.10 «Цирк! Цирк! Цирк!».
19.50 Тижорат хабарлари (рус тилида).
20.00 «Бизнес—курьер».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва «Время».
21.15 «Таронахои Шарқ».
22.15 «Тузоқ». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.30 «Қаердасиз, дўстларим?» Мультфильм.
8.40 «Сурбет». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
9.45 «Прут меридиани». Телевизион ҳужжатли фильм.
10.15 «Инсон ва қонун». Ҳуқуқий видеоканал.
11.30 «ТСН».
11.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».

* * *

14.45 «Якшанба, олти яримда». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
15.50 «Қизиқувчилар олами».
16.05 Б. Гайдуков ва С. Ларионовлардан иборат баянчилар дуэти чалади.
16.20 «Онам, дадам ва мен».
16.50 М. Хохлагорская куйлайди. Свердловскдан кўрсатилади.
17.20 «Пудя». Мультфильм.
17.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.
18.00 «ТСН».
18.15 «Бир музей тарихи».
18.45 Оила экрани. «Дадамни қандай қилиб йўлга солса бўлади?». Бадиий фильм (ЧСФР, 1978 й.).
20.30 «Время».
21.15 «Кечир бизни ўгай она, Россия» телевизион бадиий фильми таништирилади («Беларусьфильм», 1990 й.).
21.45 «ВИД» программаси.
00.45 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

01.00 «Синдикат-2». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
02.05 Эстрада театри. В. Толкунова. «Аёл монологи».

● МТ II

8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

8.15, 9.25 «Тош лабиринтларнинг сири». Илмий-оммабоп фильм.
8.35, 9.45 Табиатшунослик. 4-синф. Наҳот бу ўзим бўлсам?
8.55 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.35 Жўғрофия. 6-синф. Биосфера.
11.05 «Бугунги Буюк Британия». Инглиз тилида кўрсатув.

*

12.05 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Оёққа туриш» (Пятигорск).
12.25 «Аргонавтлар». Мультфильм.
12.45 Арманистон Давлат телерадиоси камер хорининг концерти.
13.35 «Сарҳадсиз кенгликлар ва эркин шамол ҳақида қўшиқ».
14.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.

* * *

16.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
16.25 «Прометей». Мультфильм.
16.45 «Аслингни унутма». Читадан кўрсатилади.
17.35 «Шарқий Сибирь». Киножурнал.
17.45 «Омск ривояти». Омск драма театри Ф. Достоевскийнинг «Хўрланганлар ва ҳақоратланганлар» романи асосида саҳналаштирган янги спектакли ҳақида.
19.10 Спорт ҳамма учун.
19.25 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.40 Россиянинг парламент хабарномаси.
19.55 «Қизил майдонда ҳам эҳром қад кўтаради». Ҳужжатли фильм премьераси.
20.15 РСФСР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездида.
20.25 Коллаж.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).

*

21.15 «Катта оила». Бадиий фильм («Ленфильм»).
22.55 «У ва... ўзи». Мусиқий телефильм.

*

23.15 Футбол. СССР чемпионати. МАСК— «Днепр». 2-тайм.

Шанба *

6 АПРЕЛЬ

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».
9.00 «Ғаройиб ҳодиса». Бадиий фильм («Тожикфильм»).
10.10 «Экология». Телевизион альманах.
11.10 Халқ ижодиёти жумҳурият кўрик-танлови ғолибларининг концерти.
12.50 Жамоат ташкилотларида.
Тижорат кўрсатувлари
13.20 «Илғор тажриба мактаби».
13.50 «Гулла, яшна «Хазорбоғ». Ҳужжатли фильм.

* * *

18.30 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Баҳор мушоиралари».
20.10 «Оқшом эртаклари».
20.30 Москва. «Время».
21.15 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоий гулшани».
22.00 «Ҳафтанома».
23.00 «Навоий гулшани» кўрсатувининг давоми.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

8.00 «Савту калом». Адабий-мусиқий кўрсатув.
8.55 К. Мирзоев. «Тонг». Теленовелла.
9.35 «Тузоқ». Бадиий фильм.

* * *

16.50 Кўрсатувлар тартиби.
16.55 «Светофор». Болалар учун кўрсатув.
17.30 «Тақдир». Бобожон Ҳамидов.
18.00 «Боғ ва боғбон».
18.30 «Новости».
18.50 «Инсон ва қонун». Телеойнома.
19.30 «Ахбор».
19.50 «Жаҳоннамо». Бадиий-публицистик кўрсатув.
20.30 Москва «Время».
21.15 «Жаҳоннамо» (давоми).

● МТ I

Шанба, эрта саҳарлаб

6.00 Украина мусиқий фольклорининг концерти.
6.30 Мультфильм.
6.45 Спорт ҳамма учун.
7.00 Ритмик гимнастика.
7.30 Тонгги дам олиш программаси.
8.00 «Здоровье».

*

8.30 «ТСН».
8.45 Мультфильмлар: «Қиролнинг янги либоси», «Турропуто ҳокими».
9.15 «Владимир шудгор қилди, Ярослав уруғ сепди». Телефильм.
10.15 «Тонг юлдузи».
11.15 Болалар учун фильм. «Сийс — саргузаштлар ороли» (Италия—Испания). Премьера.
12.35 «Ер—она масканимиз» фототанлови.
12.40 «Мусаввир устахонасида». С. Андиряка.
13.00 Кичик концерт.
13.10 Режиссёр А. Шахмалиева фильмлари. «Бола болада» («Ленфильм», 1978 й.).
14.30 «ТСН».
14.45 Янги авлод танлайди. «Имконият».
16.00 Мусиқий программа.
17.00 Мультфильмлар.
17.30 «Халқаро панорама».
18.15 «Кечир бизни ўгай она, Россия». Телевизион бадиий фильм премьераси. 1 ва 2-сериялар («Беларусьфильм», 1990 й.).
20.30 «Время».
21.15 «Янги номлар билан таништирамиз». Халқаро хайрия мусиқий кўрсатуви.
22.45 «Брэйн ринг».

Тунги телевидение

23.30 «Синдикат-2». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия.
00.35 М. Глинка номли Ленинград Давлат хор капелласи ижро этади.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
7.45 «Қўриқхона тепалиги». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Ўзбекфильм»).
9.45 «Самотекдаги уйда». С. Образцов раҳбарлигидаги Марказий қўғирчоқ театри болгар драматурги Панчо Манчевнинг «Қуёнлар мактаби» пьесаси асосида саҳналаштирган фильм-спектакли.
10.45 «Телескоп».
12.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.
15.30 «Плюс ўн бир» видеоканали.
19.00 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.15 «Оила» телепрограммаси.
20.15 «Эски сандиқда». Мультфильм премьераси.
20.25 Коллаж.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 «Киносерпантин». 1, 2 ва 3-қисмлар.
00.45 «Маданият».
01.15 «Пасха». Москва Богоявлен соборидан олиб кўрсатилади.

Якшанба *

7 АПРЕЛЬ

ЖАҲОН САЛОМАТЛИК КУНИ

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 «Иван Васильевич касбини ўзгартиради». Бадиий фильм («Мосфильм»).
10.30 «Бу сирли олам».
11.05 «Алифбо сабоқлари». I босқич (такрор.).
11.40 «Шогирдлар даври». Ҳужжатли фильм.
11.55 «Наврўз тароналари». Мусиқий кўрсатув.
12.50 «Чорраҳа».
13.10 «Замин саховати».

* * *

18.30 Болалар учун. «Кичкинтой» кўрсатуви.
19.00 «Сиҳат-саломатлик». Жаҳон саломатлик кунига бағишланган кўрсатув.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Бозор иқтисодини кўзлаб». Телефильм.
20.00 «Оламга саёҳат».
20.30 Москва. «Время».
21.15 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Мен сени ҳеч қачон унутмайман». Бадиий фильм («Ленфильм»).
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

8.00 «Саседа». Мусиқий ахборот.
9.05 «Ҳар бир кишига ва борчага». Реклама.
9.10 «Яхши дегани нима?» Болалар учун кўрсатув.
9.40 Кинопрограмма.
10.40 «Келгинди». Бадиий фильм (рус тилида).

* * *

17.05 Кўрсатувлар тартиби.
17.10 «Келгинди». Бадиий фильм (рус тилида).
18.35 «Диёри меҳрпарвар». Телеочерк.
19.00 «Ҳафта».
19.30 «Гули сурх». «Наврўз — баҳор байрами».
20.30 Москва «Время».
21.15 «Ҳар дам ғанимат аст...». СССР халқ артисти Жўрабек Муродов иштирок этади.
22.30 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

7.30 «ТСН».
7.45 Ритмик гимнастика.
8.15 «Спортлото» тиражи.
8.30 «Эрта саҳарлаб».
9.30 «Ватан хизматида».
10.30 Тонгги дам олиш программаси.
11.00 «Саёҳатчилар клуби».
12.30 «Қишлоқ янгиликлари».
13.30 «Мусиқий киоска».
14.00 «Веди» программаси.
14.30 «ТСН».
14.45 Иосиф Кобзон куйлайди.
15.25 «Унутма...».
16.00 МТ I нинг якшанба-променад концерти.
17.40 «Уолт Дисней таништиради...».
18.30 Йил давомидаги энг яхши телевизион асарлар учун «Фортуна-90» совринининг топшириши. «Қонундан ташқари». Бадиий фильм (АҚШ).
20.30 «Время».
21.15 «5+». Концерт-лотерея.

Тунги телевидение

00.15 «Синдикат-2». Олти серияли телевизион бадиий фильм. 6-серия.

● МТ II

7.30 «Зарядкага сафланинг!»
7.45, Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Унинг қалби тирик». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси («Союзтелефильм»).
8.05 «Объектив».
8.35 Мария Биешу куйлайди. Кишинёвдан кўрсатилади.
9.15 Миллий баскетбол уюшмаси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.
10.15 «Планета». Халқаро программа.
11.15 Муаллифлик телевидениеси.

●

13.15
ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДЎСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

●

16.45 Москвада пасха.
17.45 «Байкалда куз». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси.
17.55 Коллаж.
18.00 Россиянинг парламент хабарномаси.
18.15 «Европанинг маданий марказлари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 1-фильм — «Венеция».
19.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
19.45 От спорти. «Ливерпулча стипельчез». Англиядан кўрсатилади.
20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
21.15 Н. Пейко. Квинтет-вариациялар.
21.30 «Славянча юриш». Давлат Марказий концерт залидан олиб кўрсатилади.

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.
ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.
Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

84.997 нусхада чоп этилади. Индекс 64690.
Буюртма 4873. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.